

Kommunala vetot – landbaserad vindkraft

Filip Johnsson

Institutionen för Rymd-, geo- och miljövetenskap, avdelning Energiteknik, Chalmers

Jessica Henryson, Henrik Westander och David Magnusson
Westander Klimat och Energi

2023-10-11

CHALMERS

Kommunala vetot – landbaserad vindkraft

I denna rapport redovisas relevant statistik kring det kommunala vetot, konsekvenserna av detta samt olika förslag för att mildra dess effekt.

Sammanfattning

Ska elektrifieringen och klimatomställningen lyckas måste den fossilfria elproduktionen öka snabbt och radikalt. Vindkraft och solkraft har lägst kostnader och går snabbast att bygga ut. På sikt kan kärnkraft komma in men dess kostnader är osäkra och det råder även olika syn huruvida sådan ska utgöras av dagens storskaliga kärnkraft eller nyutvecklade små och modulära reaktorer.

I Energimyndighetens scenario för hög elektrifiering tredubblas den landbaserade vindkraften från 33 TWh år 2022 till 100 TWh redan år 2035. Detta försvåras eller kan omöjliggöras av att kommunerna genom snitt veto och stoppar alltmer landbaserad vindkraft. Det kommunala vetot har hittills stoppat minst 20–26 TWh vindkraftsel, mer än dubbelt så mycket som Ringhals 1 och 2 producerade.

Genom det kommunala vetot kan en kommun kan säga nej till vindkraft (och kärnkraft) utan att samtidigt säga ja till något annat eller direkt ta några konsekvenser av sitt nej. Mot bakgrund av den ökade polariseringen i energidebatten som initierades i och med debatten som föregick det senaste valet har vi granskat det kommunala vetot, med fokus hur de olika partierna har röstat i 320 olika omröstningar om inlämnade ansökningar för ny vindkraft. Sex slutsatser är möjliga:

- **Från samförstånd till splittring.** Nästan hälften av alla beslut har varit enhälliga, allra oftast tillstyrkan, men under senare år har andelen enhälliga beslut minskat kraftigt.
- **Andelen veton har ökat kraftigt under de senaste två åren.** Av de ansökningar som fick sitt beslut 2014-2020 avstyrktes 22 procent av kommunerna, men under perioden 2021-2022 avstyrktes hela 48 procent. Moderaternas avslagsandel ökade mycket kraftigt, från 25 procent under den tidigare perioden till 59 procent under 2021-2022. Kristdemokraterna röstade nej i varannan omröstning under 2021-2022, SD sade nej i 88 procent av fallen, medan övriga partier ville avstyrka i mellan 29 och 38 procent av omröstningarna.
- **Den ökade polariseringen sammanfaller med kärnkraftsprofilering.** Både Kristdemokraterna och Moderaterna lyfter fram kärnkraften samtidigt som de poängterar att det också krävs vindkraft, men deras kommunala företrädare väljer i stället bort vindkraften.
- **Samtliga partier kan bidra till att utöka vindkraften.** Sett över hela perioden har Centerpartiet högst andel tillstyrkan, följt av Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Därefter kommer Kristdemokraterna och Moderaterna, före Liberalerna och Vänsterpartiet. Samtliga dessa partier kan bli ”vågmästare” i kommande omröstningar.
- **Om både Socialdemokraterna och Moderaterna säger ja så blir det ja.** Sverige har två stora partier som är ledare inom sina respektive block. I samtliga 178 omröstningar (utom en) där både Socialdemokraterna och Moderaterna har röstat ja har ansökan tillstyrkts av kommunen. S och M skulle alltså kunna göra en överenskommelse om att verka för

kommunal tillstyrkan inom sina respektive partier. Detta är också i linje med Moderaternas nya där uttrycker en mer positiv syn på vindkraft.

- **Det krävs incitament för närboende, bygd och kommuner.** Myndigheter och utredningar har lämnat en rad förslag för att minska andelen veton. Det allra viktigaste är att kommuner som tillstyrker fossilfri elproduktion, både kärnkraft och vindkraft, får en statlig ersättning vid utbyggnad.

Denna rapport är författad inom ramen för forskningsprogrammet Mistra Electrification (se <https://mistraelectrification.com/>).

Filip Johnsson
Göteborg, den 11 oktober 2023

Om rapporten	2
Sammanfattning av data från studien	3
1. Det kommunala vetot, politiken	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Naturvårdsverket och Energimyndigheten 2017	5
1.3 Nationell strategin för hållbar vindkraftsutbyggnad	6
1.4 Utredningen En rättssäker vindkraftsprövning	6
1.5 Incitamentutredningen "Värdet av vinden"	9
2. Det kommunala vetot, utfall	11
2.1 Slutligt beviljade och inte beviljade verk 2014 – 2022.....	11
2.2 Avslagsanledningar 2014 – 2022	12
2.3 Ingen kommunal tillstyrkan	13
2.4 Samlad bild, omfattning och effekt av det kommunala vetot.....	14
2.5 Kommunala vetot per elområde	16
2.6 Kommunala vetot per län	18
3. Det kommunala vetot, per parti.....	20
3.1 Hur mäter man partiernas betydelse?	20
3.2 Metod- och avgränsningsfrågor.....	20
3.3 Samlad bild av kommuner och partiers beslut	22
3.4 Utvecklingen över tid.....	24
3.5 2014–2020 jämfört med 2021–2022.....	30
3.6 Enhälliga respektive inte enhälliga beslut	32
3.7 Beslut i relation till partier i det politiska styret	34
3.8 Hur partierna röstat när samtliga deltagit i beslutet.....	35
3.9 Utgången när både M och S tillstyrker	35
4. Allmänhetens och kommunpolitikernas inställning	36
4.1 Allmänheten.....	36
4.2 Kommunpolitiker om vindkraft och kärnkraft i egna kommunen	38
4.3 Kommunpolitiker om olika förslag.....	40
5. Förslag som kan öka andelen tillstyrkan	42
5.1 Skäl för avstyrkan och överblick förslag	42
5.2 Planeringsstöd till länsstyrelserna.....	43
5.3 Planeringsstöd till kommunerna	45
5.4 Intäktsdelning med närboende och rätt till inlösen	46
5.5 Ersättning till kommunerna	47
5.6 Tidigarelagt beslut som inte kan återkallas.....	48
5.7 Släckt hinderbelysning när inget flyg är i närheten	49
5.8 Partiernas kommunikation	51
Bilaga: Veto per kommun	52

Om rapporten

Det har saknats en rapport som utförligt redovisar relevant statistik kring det kommunala vetot, konsekvenserna av detta samt olika förslag för att mildra dess effekt.

Det kommunala vetot, eller bristen på kommunal tillstyrkan av vindkraft, är sannolikt det viktigaste hindret mot utökad elproduktion under återstoden av 2020-talet.

Det finns därför ett stort intresse från forskare och media om att få tillgång till statistik om vetot.

Denna rapport har tagits fram inom ramen för Mistra Electrification i samarbete mellan Chalmers och Westander Klimat och Energi (WKE).

WKE har tidigare skrivit rapporter avseende ”kommunala vetot” om vindkraft åt Energimyndigheten relaterat till den nationella strategi för en hållbar vindkraft, samt till utredningen En rättssäker vindkraftsprövning (som blev: ”Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft”). Såväl Chalmers som WKE har också haft uppdrag åt Incitamentutredningen (som blev: ”Värdet av vinden”).

Syftet med föreliggande rapport är att ge en bredare beskrivning av användningen och effekterna av det kommunala vetot om landbaserad vindkraft. Utöver att beskriva bakgrunden till det kommunala vetot redovisar rapporten också:

- Alla ansökningar som stoppats 2014–2022, totalt samt per elområde, län och kommun
- Andel ansökningar *samt* samråd och inledande projekt som stoppats 2020–2022
- Hur alla partier har röstat avseende ansökningar samt andel tillstyrkan per parti
- Olika aktuella förslag för att minska andelen kommunala veton

Rapporten inkluderar inte havsbaserade vindkraftsparker inom Sveriges sjöterritorium, där projekten också måste tillstyrkas av kommunerna. Det planeras (juni 2023) för ett 20-tal sådana projekt, men kommunerna har bara tagit slutlig ställning till några få av dessa, så det saknas statistiskt underlag.

Sammanfattning av data från studien

Från granskningen av det kommunala vetot ser vi följande:

- Det kommunala vetot har stoppat minst 2 439 vindkraftsverk i 129 projekt, varav
 - minst 1 410 verk i 87 ansökningar perioden 2014–2022,
 - minst 365 verk i 15 projekt i samråd under perioden 2014–2019 samt
 - minst 664 verk i 27 projekt före samråd eller i samråd under åren 2020–2022.
- Om vi antar att 60 procent av de 2 439 verken hade fått slutligt tillstånd om det inte vore för vetot, samt att 90 procent av de tillståndsgivna verken hade byggts och vardera producerat 15–20 GWh om året, så har vetot stoppat 20–26 TWh vindkraftsel. Det är mer än dubbelt så mycket som Ringhals 1 och 2 producerade.
- Vi har granskat samtliga 295 ansökningar (avseende 6 566 verk) om miljötillstånd som beslutats i första instans sedan 2014 och slutligt hade avgjorts vid utgången av 2022, oavsett om det var vetot eller något annat som stoppat ansökta verk.
- 53 procent av verken har beviljats och 47 procent har inte beviljats. Vetot låg bakom cirka hälften av avslagen. Totalt stoppades 21 procent av verken av vetot, motsvarande 1 410 verk (i 87 ansökningar). I norra Sverige stoppades 17 procent av vetot och i södra Sveriges 31 procent.
- Vi har undersökt hur partierna ställt sig i 320 kommunala beslut om tillstyrkan (70 procent), avstyrkan (25 procent) respektive delvis tillstyrkan (5 procent) av vindkraftsansökningar. Det bör noteras att vi i studien inte har inkluderat hur partierna ställt sig i projekt som stoppats i ett tidigare skede, eftersom detta inte är lika mätbart.
- C har tillstyrkt 74 procent, MP 69 procent, S 68 procent, KD 65 procent, M 64 procent, L 61 procent, V 61 procent och SD 32 procent av de ansökningar som partierna tagit ställning till.
- Andelen avstyrkande har ökat kraftigt under de senaste två åren. Det främsta skälet till detta är att M ökade sin andel avstyrkan från 25 procent 2014–2020 till 59 procent 2021–2022, KD ökade från 28 till 50 procent och SD från 62 till 88 procent. De övriga partierna röstade under 2021–2022 för att avstyrka mellan 29 och 38 procent av ansökningarna.
- Nästan hälften (45 procent) av alla beslut har varit enhälliga, allra oftast tillstyrkan, men under senare år har andelen enhälliga beslut minskat kraftigt.
- Skillnaden mellan partierna ökar när det gäller beslut där partierna *inte varit överens*. C har högst andel tillstyrkanden (78 procent), följt av S och MP (66 procent) och därefter kommer KD (62 procent), V (58 procent), M (57 procent), L (50 procent) och SD (20 procent).
- När V, MP, S och C varit med i kommunens politiska styre har det tillstyrkts en något större andel ansökningar (69–74 procent) än när L, M och KD varit med i styret (64–69 procent).

Det är också värt att notera följande:

- Naturvårdsverket och Energimyndigheten föreslog först att kravet på kommunal tillstyrkan tas bort i miljöbalken, därefter att det ska tidigareläggas och inte kunna dras tillbaka. Detta förslag fick stöd av en utredning, men röstades ner i riksdagen. Nu kan det aktualiseras igen.
- Incitamentutredningen (Värdet av vinden) föreslår att närboende varje år få rätt till en andel av verkets intäkt, och ägare av intilliggande fastigheter ska kunna få sin fastighet inlöst.
- Incitamentutredningen såg sig förhindrad av sina direktiv att föreslå ersättning till kommuner där det byggs vindkraft, och lade därför inte heller fram förslag avseende nivå på bygdemedel till lokalsamhället, utan vill att Regeringskansliet skyndsamt ska bereda detta.
- Incitamentutredningen delar upp kommuner som avstyrker vindkraft i tre olika kategorier: Kommuner som säger nej av rättviseskäl (små befolkningsmässigt, men stora till ytan), kommuner med vindkraftsprojekt inom territorialvattnet, samt kommuner som säger nej på grund av påverkan på närboende (större befolkningsmässigt, men mindre till ytan.) Många kommunpolitiker framhäver att vindkraftsfrågan blivit politiserad.
- Det har presenterats en rad förslag för att reducera andelen vindkraftsprojekt som stoppas av det kommunala vetot. Det har handlat om planeringsstöd till länsstyrelser och kommuner, kompensation till närboende och rätt till inlösen, ersättning till kommunerna, tidigarelagt beslut som inte kan återkallas och släckt hinderbelysning när inget flyg är i närheten.
- Enligt en opinionsundersökning anser 58 procent av allmänheten att den egna kommunen bör bidra till fortsatt vindkraftsutbyggnad i Sverige. 29 procent svarar nej på frågan.
- I Demoskops politikerenkät våren 2022 var nästan hälften (49 procent) av politikerna i kommunfullmäktige positiva, och 29 procent negativa, till att "bygga landbaserad vindkraft i din kommun under de närmaste 5–10 åren".
- Energi- och näringsminister Ebba Busch sade i februari 2023: *"Det som är realistiskt som ny kraftproduktion är primärt vindkraft, ja, både land- och havsbaserad, om man tittar fem, tio år framåt"*. Samma månad sade Busch att om *"åtminstone hälften"* av all vindkraft som nu väntar på kommunernas avgörande kan gå igenom så *"skulle det göra stor skillnad"*.
- Vid halvårsskiftet 2023 fanns det 194 landbaserade vindkraftsprojekt med drygt 3 200 verk, där Försvarsmakten inte motsatt sig projektet men där kommunerna ännu inte tagit ställning. Dessa projekt befinner sig i olika skeden (ansökan, samråd, före samråd) och de ligger i drygt 100 olika kommuner.
- Om vi antar att 700 av de aktuella verken faller bort av andra anledningar än vetot, och inte leder till ansökan, återstår cirka 2 500 verk. Om dessa verk tillstyrks av kommunerna och om 60 procent därefter får slutligt tillstånd i miljöprövningen kan de producera cirka 30 TWh. Men om andelen kommunala veton kvarstår på 2022 års nivå och 73 procent av verken stoppas, så reduceras den nya produktionen till cirka 10 TWh.

1. Det kommunala vetot, politiken

1.1 Bakgrund

Bestämmelsen om kommunal tillstyrkan finns i miljöbalken 16 kap 4 § och lyder: ”Tillstånd till anläggning för vindkraft får endast ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det. Första stycket gäller inte om regeringen har tillåtit verksamheten enligt 17 kap.”¹

Naturvårdsverket och Energimyndigheten beskriver bakgrunden:

*”Bestämmelsen om kommunal tillstyrkan av vindkraft tillkom i samband med att dubbelprövningen av vindkraft togs bort den 1 augusti 2009. En tillståndspliktig vindkraftsetablering prövades tidigare enligt både plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken. De båda prövningarna hanterade till stor del samma frågor. Ändringen innebar att detaljplanekravet och bygglov avskaffades för vindkraftsetableringar som tillståndsprövas enligt miljöbalken. Kravet på detaljplan avskaffades dock inte i områden där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse. Detta eftersom detaljplanen ansågs vara ett ändamålsenligt redskap för att bestämma hur marken lämpligast bör användas i sådana områden. Ändringarna syftade till att få en snabbare och enklare process från projektering till genomförande, inför en planerad kraftigt utökad vindkraftsanvändning. Avsikten var att effektivisera handläggningen och korta handläggningstiderna och på så sätt främja utbyggnaden av vindkraft. Syftet med bestämmelsen om kommunal tillstyrkan var att säkerställa att kommunens inflytande inte skulle minska ifråga om vad mark- och vattenområden är mest lämpade för.”*²

1.2 Naturvårdsverket och Energimyndigheten 2017

I en gemensam skrivelse den 19 juni 2017, ”Kommunal tillstyrkan av vindkraft”, föreslog Naturvårdsverket och Energimyndigheten att kravet på kommunal tillstyrkan tas bort i miljöbalken.³

Energimyndigheten och Naturvårdsverket hade i uppdrag av regeringen att följa upp och analysera hur planerings- och tillståndsprövsprocessen vid etablering av vindkraft har utvecklats, efter det att myndigheternas vägledning om kommunal tillstyrkan⁴ tagits fram år 2015.

Problembilden baserades bland annat på den utvärdering som genomförts inom ramen för uppdraget, ”Kommunal tillstyrkan av vindkraft. Hur fungerar det idag?”⁵, där olika berörda aktörer intervjuats.

Myndigheterna beskrev ett tiotal olika alternativ och analyserade fyra av dessa noggrannare:

- Åtgärd 1. Behåll MB 16:4 i dess nuvarande lydelse och förtydliga vägledningen
- Åtgärd 2. Behåll MB 16:4 i dess nuvarande lydelse och inför ett bemyndigande för myndigheten X att besluta om föreskrifter avseende kommunal tillstyrkan

¹ Miljöbalken

² Energimyndigheten och Naturvårdsverket, 2017, Kommunal tillstyrkan av vindkraft

³ Ibid

⁴ Energimyndigheten, 2015. Vägledning om kommunal tillstyrkan vid tillståndsprövning av vindkraftverk. ER 2015:05.

⁵ Naturvårdsverket, 2017, Kommunal tillstyrkan av vindkraft. Hur fungerar det idag?

- Åtgärd 3. Ändra MB 16:4 till att kräva aktivitet för avstyrkan istället för som idag aktivitet för tillstyrkan
- Åtgärd 4. Tidig tillstyrkan och genomför ändringar/förtydliganden i miljöbalken avseende remiss- och beslutsförfarande

Myndigheterna slutsats var att avskaffa vetot: ”Energimyndigheten och Naturvårdsverket rekommenderar att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4 § miljöbalken upphävs.”

Myndigheternas skrivelse remitterades⁶, men det fanns inte politiskt stöd för att avskaffa det kommunala vetot och det lades aldrig fram en proposition om detta.

1.3 Nationell strategin för hållbar vindkraftsutbyggnad

I januari 2021 presenterade Energimyndigheten och Naturvårdsverket en ”nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad”⁷, där myndigheterna hade ersatt det tidigare föreslaget om upphävande med ett förslag om ”Förändrad kommunal tillstyrkan”. De skrev:

”Syftet med förslaget är att tillstyrkan ska ske tidigt och därefter inte kunna ändras under tillståndsprocessen. Avsikten är också att tydliggöra vad kommunen ska ta ställning till. Ändringsförslaget innebär enligt vår bedömning att en större andel av de vindkraftsprojekt som påbörjas leder till beviljade tillstånd som kan realiseras samt att olämpligt lokaliserade vindkraftsprojekt stoppas i ett tidigt skede.”

Myndigheterna föreslog också att regeringen skulle överlämna detta förslag till utredningen med uppdrag att se över bestämmelsen om kommunal tillstyrkan, se nedan.

1.4 Utredningen En rättssäker vindkraftsprövning

Regeringen tillsatte den 14 oktober 2020 en särskild utredare med uppdrag att undersöka förutsättningarna för att upphäva bestämmelsen i 16 kap. 4 § miljöbalken om kommunal tillstyrkan av vindkraftsanläggningar och att undersöka alternativa förslag för det fall bestämmelsen inte kan tas bort, i syfte att göra miljöprövningen av vindkraftsanläggningar mer rättssäker och förutsägbar.

Utredningen presenterade sitt betänkande⁸ i juni 2021 och föreslog att kommunerna fortsatt har en rätt att säga nej till vindkraft. *”Till skillnad från i dag kommer kommunen ge besked tidigt i processen och omfattningen av kommunens beslut begränsas till att enbart avse mark- och vattenanvändning.”*

Enligt lagförslaget skulle kommuner ta ställning till etablering av vindkraft utifrån en ansökan som omfattar en karta som utvisar den plats som är avsedd att tas i anspråk, uppgifter om antal vindkraftverk och vindkraftverkens höjd.

Regeringen sammanfattade utredningens betänkande: *”En tydlig skillnad föreslås alltså mellan kommunala bedömningar och tillståndsmyndighetens prövning. Kommunen avgör var i kommunen*

⁶ Regeringen, Remiss av Statens energimyndighets och Naturvårdsverkets rapport om kommunal tillstyrkan av vindkraften

⁷ Energimyndigheten och Naturvårdsverket, 2021-01-27, Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad

⁸ Utredningen En rättssäker vindkraftsprövning, SOU 2021:53, 2021-06

det är lämpligt med vindkraft och ett positivt besked från kommunen är en förutsättning för att kunna lämna in en ansökan om tillstånd. Tillståndsmyndigheten prövar om vindkraftverken kan ges tillstånd med hänsyn till exempelvis naturmiljöintressen.”

Regeringen sände ut utredningen på remiss⁹ i juli 2021 och lade därefter fram propositionen ”Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft”¹⁰ till riksdagen i april 2022. Propositionen ledde till sex motioner¹¹ och den avslogs av riksdagen.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet stod bakom propositionen, medan övriga partier röstade emot den.

Motiveringen i Miljö- och jordbruksutskottets betänkande¹² löd:

”Utskottet anser att det förvisso är mycket angeläget att säkra Sveriges växande elbehov samt att göra tillståndprocesserna för vindkraftsetableringar effektivare och mer förutsägbara. Utskottet bedömer emellertid att regeringens lagförslag inte bidrar till att lösa denna problematik. Enligt lagförslaget ska kommuner ta ställning till etablering av vindkraft utifrån en ansökan som omfattar en karta som utvisar den plats som är avsedd att tas i anspråk, uppgifter om antal vindkraftverk och vindkraftverkens höjd. Utskottet menar att detta är ett alltför begränsat underlag, och att en sannolik konsekvens skulle bli att kommuner i hög utsträckning skulle komma att neka vindkraftsetableringar för att inte riskera att projekt godkänns som i ett senare skede visar sig ha omfattande negativ inverkan på kommuninvånarnas närmiljö.

Utskottet ser positivt på att det anges i propositionen att kommunerna ska ha rådighet över hur mark- och vattenområden bäst ska nyttjas i den egna kommunen. Det är även positivt att regeringen tar upp behovet av ersättning till berörda. Utskottet noterar att det pågår en utredning om hur olika typer av kompensation och incitament ska utformas för att minska konflikterna. Utredningen ska vara klar våren 2023, och förslagen ska därefter beredas. Samtidigt föreslår regeringen att kommuner redan från den 1 januari 2023 ska vara skyldiga att lämna ett tidigt besked om huruvida de tillåter vindkraftsetablering eller inte. Utskottet menar att regeringen därmed har hanterat frågeställningen om kommuners incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft på fel sätt och i fel ordning.

Villkoren för lokal kompensation måste först klargöras om acceptansen för vindkraft ska öka. Regeringen får återkomma till riksdagen i frågan när villkoren är klargjorda.”

Centerpartiet skrev i sin motion¹³ bland annat:

”Däremot kan vi inte acceptera regeringens förslag eftersom en reform av det kommunala vetot måste inkludera nya ersättningsformer till markägare och till närboende. Eftersom regeringens förslag inte innehåller förslag om ersättningsformer kan vi inte stödja förslaget. Nuvarande förslag kommer bara att leda till att vindkraftsprojekt får nej tidigare, inte att det blir fler ja. Fler tillstyrkta

⁹ Regeringen, Remiss av SOU 2021:53 En rättssäker vindkraftsprövning

¹⁰ Regeringen, 2022-04-06, proposition 2021/22:210, Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft

¹¹ Riksdagsmotioner, med anledning av prop. 2021/22:210 Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft

¹² Miljö- och jordbruksutskottet, 2022-06-09, betänkande 2021/22: MJU28, Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft

¹³ Motion 2021/22:4657 av Rickard Nordin m.fl. (C) med anledning av prop. 2021/22:210

projekt är helt avgörande för att mer elproduktion ska byggas och det har länge varit tydligt att alltför lite av värdet som projekten skapar stannar lokalt.”

Liberalerna skrev i sin motion¹⁴ bland annat:

”Liberalerna ser en stor risk för att förslagen i regeringens proposition, om de genomförs, kommer att göra det mycket svårt att bygga vindkraft i Sverige. Kommunerna förutsätts fatta sina beslut på tunna underlag och de beslut som fattas skulle heller inte gå att ändra i efterhand. Det är svårt att se i vilket läge en kommun skulle lämna ett positivt besked. Det är troligt att många kommuner, av ren försiktighet, inte kommer att vilja binda sig vid beslut de senare inte kan ändra, särskilt om de måste fattas utifrån vag information och innan medborgarna haft chansen att reagera och diskutera frågan. Beslut som i dagens process skulle ha tillstyrkts av kommunfullmäktige skulle med de förändringar som föreslås i stället få negativa besked. Det vore olyckligt då vindkraften är viktig för att expansionen av kraftsystemet, och därmed klimatomställningen, ska kunna genomföras.”

Moderaterna skrev i sin motion¹⁵ bland annat:

”Regeringen har tillsatt en utredning som ska lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2023, vilket i praktiken innebär att någon lagstiftning på området inte kan bli aktuell förrän mitten av 2024. Samtidigt föreslår regeringen i och med propositionen att kommuner redan från den 1 januari 2023 blir skyldiga att lämna ett tidigt besked om de tillåter en vindkraftsetablering eller ej. Moderaterna menar att regeringen därmed skapar en situation där såväl kommuner som vindkraftsprojektörer i hög utsträckning kommer att vilja invänta de aviserade förslagen om incitament, och att ansökningar därmed kommer att antingen utebli eller avslås i än högre grad än i dag. Vi menar att regeringen därmed har hanterat frågeställningen om kommuners incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft på fel sätt, och i fel ordning.”

Kristdemokraterna skrev i sin motion¹⁶ bland annat:

”Kristdemokraterna anser att vindkraften har en viktig roll i omställningen till ett fossilfritt energisystem och att tillståndsprocesserna måste bli betydligt snabbare, något som vi för övrigt önskar vid ansökan inom alla former av miljöfarlig verksamhet. /.../ Vi anser att propositionen föreslår lagstiftning i fel ordning. Incitamenten för fastighetsägare och kommuner måste vara klara innan frågan om kommunens skyldighet att tillstyrka eller avstyrka ett projekt beslutas. Det är också orimligt att kommunerna på ett väldigt litet faktaunderlag ska säga ja eller nej utan att i praktiken kunna ändra svaret när den fullständiga miljökonsekvensbeskrivningen är klar. Tas inte dessa beslut i omvänd ordning mot propositionens förslag befarar vi att lagstiftningen kommer att få ett utfall som går helt emot intentionerna om att öka takten på vindkraftsutbyggnad i Sverige. Kristdemokraterna väljer därför att avslå propositionen utöver förslaget att utreda system för kompensation till de som berörs av en etablering och be regeringen att återkomma i frågan om tidpunkten för kommunens till- eller avstyrkan för ett vindkraftsprojekt när villkoren för kompensation är beslutade.”

Sverigedemokraterna skrev i sin motion¹⁷ bland annat:

¹⁴ Motion, 2021/22:4665 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) med anledning av prop. 2021/22:210

¹⁵ Motion, 2021/22:4664 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) med anledning av prop. 2021/22:210

¹⁶ Motion 2021/22:4661 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) med anledning av prop. 2021/22:210

¹⁷ Motion 2021/22:4647 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) med anledning av prop. 2021/22:210

”Vi vill till skillnad från liggande förslag se ett samlat grepp kring en likvärdig konkurrens mellan kraftslagen. Fortfarande råder exempelvis ett förbud mot att etablera kärnkraft i 287 av 290 kommuner. Vi kan inte bifalla förslag som gör det enklare att bygga vindkraft samtidigt som kärnkraften inte får byggas ut. Vidare är det kommunala självbestämmandet, i förlängningen kommunernas invånare, en central del av demokratin för oss. Därför ska det kommunala inflytandet och vetot inte försvagas på det sätt som föreslås i propositionen, utan tvärtom värnas.”

Efter en riksdagsdebatt¹⁸ om betänkandet den 17 juni 2022 avslogs propositionen.

I februari 2023 tog Socialdemokraterna upp förslaget igen i ett utskottsinitiativ i miljö- och jordbruksutskottet.¹⁹ Denna gång röstade Centerpartiet för förslaget, som dock bordlades.

Det betyder att de fyra partier som nu bildar regeringsunderlag, i utskottets betänkande över propositionen, dels ansåg att förslaget om karta, antalet verk och dess höjd var ”ett alltför begränsat underlag”, dels att ordningsföljden i behandlingen var felaktig, relaterat till ”Vetoutredningen” och ”Incitamentutredningen”.

Under presentationen²⁰ av Incitamentutredningen (Värdet av vinden) den 27 april 2023 uppgav klimat- och miljöminister Romina Pourmokthari att de ser över möjligheten att gå vidare med ”Vetoutredningen”, bland annat baserat på vad partierna i regeringsunderlaget skrev i sina motioner (se ovan).

1.5 Incitamentutredningen ”Värdet av vinden”

Den 27 april 2023 presenterade Incitamentutredningen (Värdet av vinden) sitt betänkande. Utredningen sammanfattar sina förslag²¹:

- **”Vad gäller kommunen är vår slutsats:** Tillräckliga incitament för att väsentligt öka kommunernas tillstyrkan bara kan uppnås genom att land- och havsbaserad vindkraft i kommunen ger denna en intäkt. En sådan intäkt kan bara åstadkommas genom statlig finansiering eller beskattning. Inget av de alternativen är dock, utifrån våra direktiv, möjliga att föreslå. Frågan om kommuners incitament bör därför skyndsamt beredas vidare inom Regeringskansliet.
- **För lokalsamhället** (föreningsliv, lokalt näringsliv, infrastruktur samt natur- och kulturmiljöer runt vindkraftsparken) ska kommunen kunna förena sitt beslut att säga ja till en vindkraftspark med ett finansieringsvillkor. En andel av parkens intäkter ska då varje år gå till lokalsamhällets utveckling. Förslaget gäller både land- och havsbaserade parker.
- **Närboende** (den som äger en bostadsbyggnad inom tio gånger ett landbaserat vindkraftverks totalhöjd) ska varje år under verkets livstid få rätt till en andel av verkets intäkt (intäktsdelning). Storleken på andelen ska bero på hur långt ifrån verket byggnaden

¹⁸ Riksdagen, 2022-06-17, debatt om förslag: Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft

¹⁹ Riksdagen, 2022-02-21, protokoll miljö- och jordbruksutskottet, utskottsinitiativ

²⁰ Regeringen, 2022-04-27, Pressträff om stärkta incitament för utbyggd vindkraft

²¹ Utredningen Värdet av vinden, Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, SOU 2023:18, 2023-04-27

ligger.

- **Ägare av intilliggande fastigheter** (inom sex gånger ett landbaserat vindkraftverks totalhöjd) ska, för att skapa en grundtrygghet vid projektering, få rätt till inlösen. Dessa ska, inom ett år från det att verket satts i drift, kunna begära att vindkraftsparkens tillståndshavare löser in deras fastighet. Ersättningen ska motsvara vad fastigheten hade varit värd, om parken inte hade uppförts.
- Vi föreslår att reglerna ska gälla för vindkraftverk vars tillstånd enligt miljöbalken vinner laga kraft **efter den 31 maj 2023**. Detta för att inte förändra spelreglerna i efterhand för parker vars investeringsbeslut redan är fattade.”

Utredningen hade, utifrån ursprungsdirektivet, kunnat föreslå att staten skulle överföra intäkten från fastighetsskatten från vindkraft till kommunerna (drygt 9 miljoner per TWh om året de sju första åren, därefter en successiv minskning), men den nya regeringen angav i tilläggsdirektiv att det är företagen och inte staten som ska finansiera ersättningen till kommunerna.²² Utredningen lade inte fram något förslag om ersättning till kommunerna utan hänsköt frågan till Regeringskansliet.

²² Tilläggsdirektiv, 2022-11-24, Tilläggsdirektiv till utredningen Stärkta incitament för utbyggd vindkraft

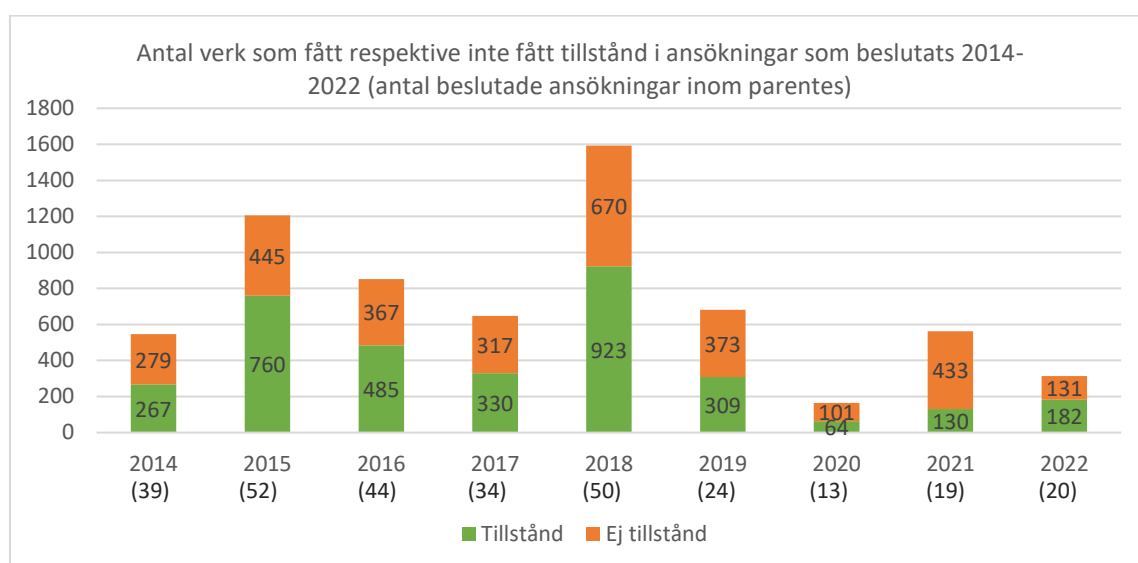
2. Det kommunala vetot, utfall

2.1 Slutligt beviljade och inte beviljade verk 2014 – 2022

Denna rapport har granskat 295 ansökningar (avseende 6 566 verk) om miljötillstånd som beslutats i första instans sedan 2014 och slutligt hade avgjorts vid utgången av 2022, oavsett om det var vetot eller något annat som stoppat ansökta verk.²³

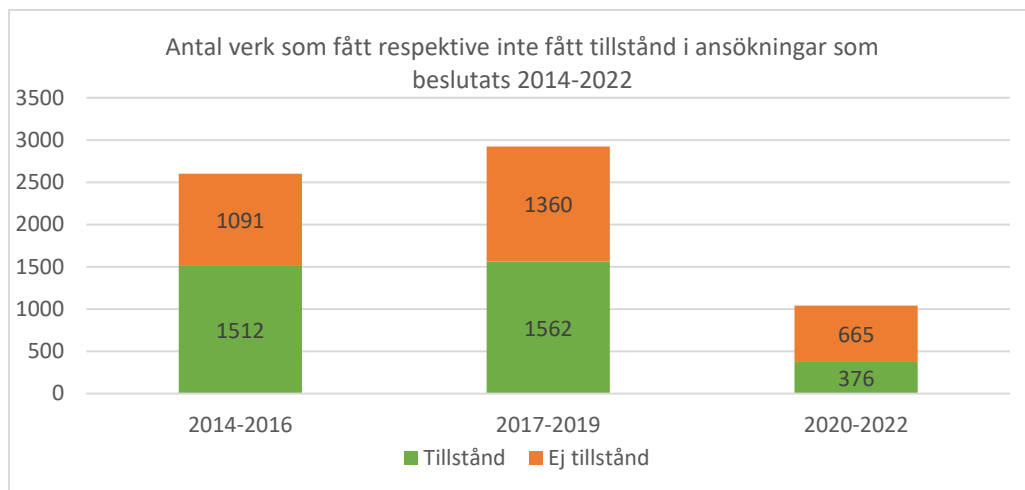
Av de 6 566 verken har 53 procent (3 450 verk) beviljats och 47 procent (3 116 verk) inte beviljats, varav 31 procent (2 067 verk) avslagits, 11 procent (685 verk) återkallats och 6 procent (364 verk) reducerats efter ansökan lämnades in.

Om man delar in besluten i tre treårsperioder framgår att både antalet och andelen beviljade verk har minskat kraftigt 2020–2022. Perioden 2014 till 2016 beviljades 1 512 verk (58 procent av de avgjorda), 2017 till 2019 beviljades 1 562 verk (53 procent) och 2020 till 2022 beviljades 376 verk (36 procent).

Notera att det totala antalet slutligt avgjorda verk under 2014 och 2015 är väsentligt högre än i figuren ovan. Här inkluderas endast de ansökningar som avgjordes i första instans efter 1/1 2014. Att antalet tillståndsgivna verk är så högt 2015 och 2018 beror främst på Markbygdens 440 respektive 444 verk. Notera också att antalet verk som fått respektive inte fått slutligt tillstånd år 2022 kommer att förändras något när beslut som fattades i slutet av året vinner laga kraft.

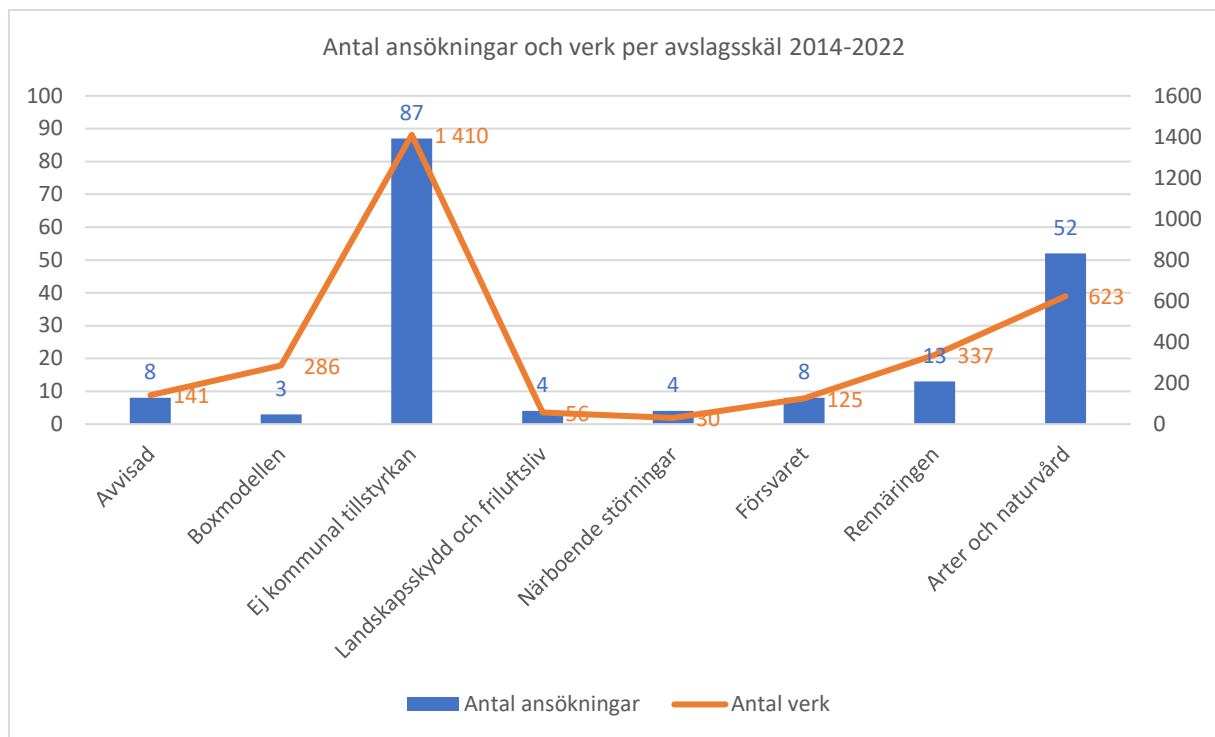
²³ Westander Klimat och Energi, mars 2023, rapport till Svensk Vindenergi: Statistik om landbaserad vindkraft 2014 till 2022

2.2 Avslagsanledningar 2014 – 2022

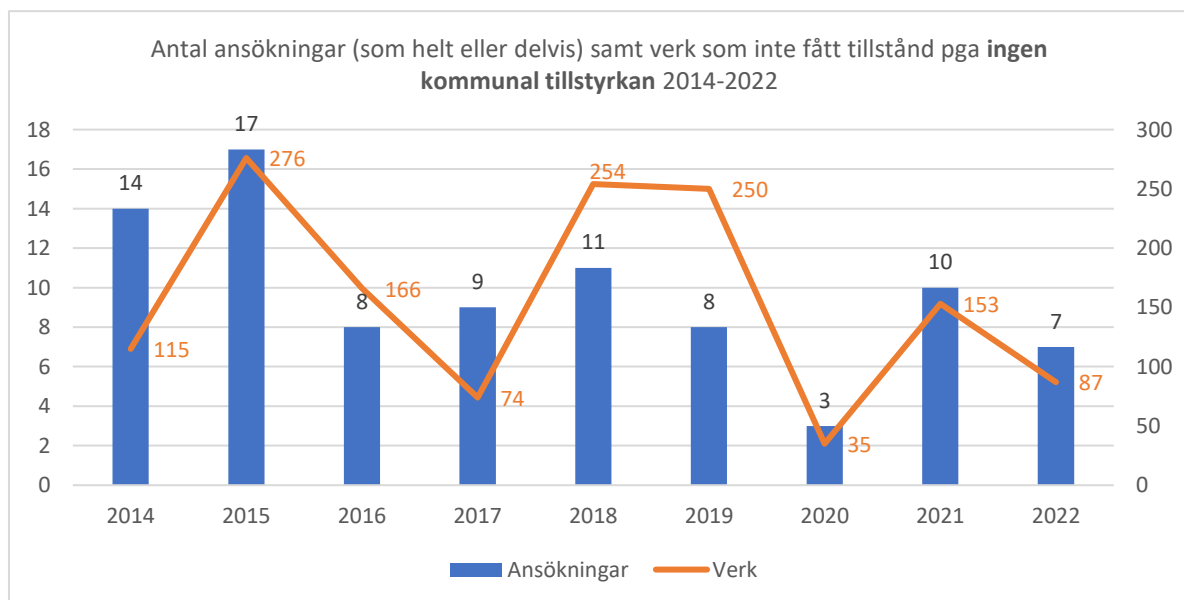
Vi har identifierat anledningar till att 2 734 vindkraftverk inte fick tillstånd. För 274 verk fanns det fler än en anledning, så totalt fördelas 3008 verk i nedanstående tabell. Sammantaget var det 1 410 verk (i 87 ansökningar) som inte fick tillstånd på grund av vetot. Som syns av tabellen var det alltså sammantaget 1 410 verk (i 87 ansökningar) som inte fick tillstånd på grund av vetot.

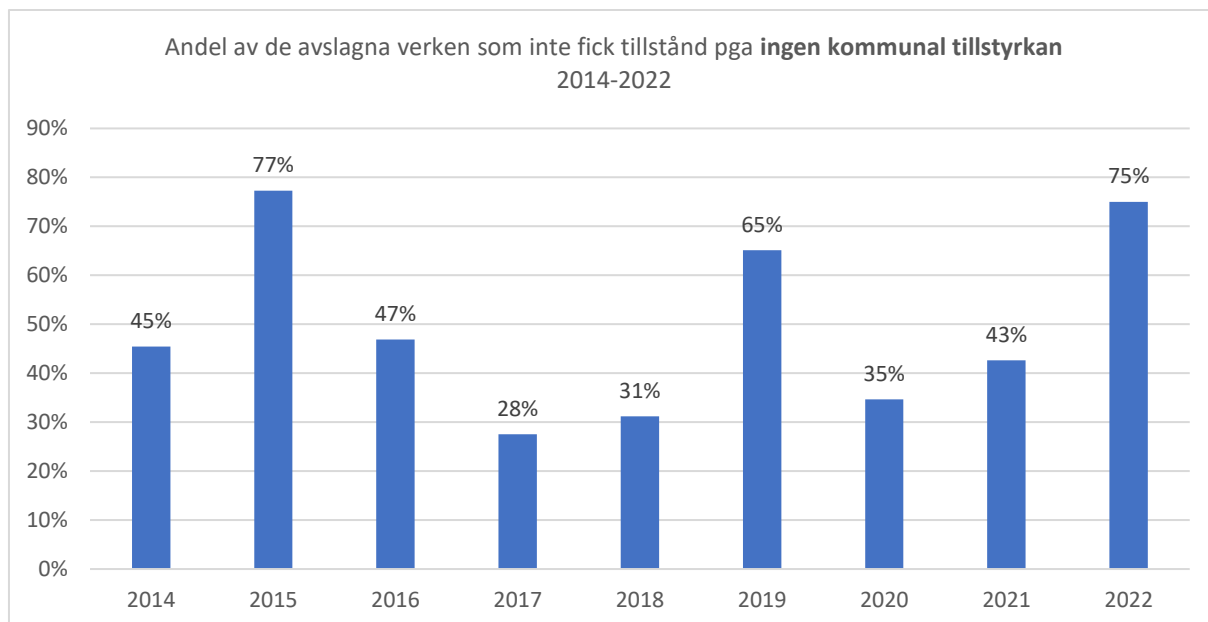
Skäl för avslag/avvisning	Antal verk	Andel	Antal ansökningar	Andel
Avvisad	141	5%	8	4%
Boxmodellen	286	10%	3	2%
Ej kommunal tillstyrkan	1 410	47%	87	49%
Landskapsskydd och friluftsliv	56	2%	4	2%
Närboende störningar	30	1%	4	2%
Försvaret	125	4%	8	4%
Rennäringen	337	11%	13	7%
Arter och naturvård	623	21%	52	29%
Summa	3008	100%	179	100%

2.3 Ingen kommunal tillstyrkan

I figuren nedan har de verk som inte fick tillstånd på grund av vetot fördelats på de olika åren. I figuren därefter framgår hur stor andel av de "stoppade" verken som stoppades på grund av vetot.

2.4 Samlad bild, omfattning och effekt av det kommunala vetot

Det kommunala vetot stoppar inte bara vindkraftsprojekt där det lämnats in ansökan, utan också i tidigare skeden i processen. Nedan sammanställningar visar att det kommunala vetot *sammantaget* har stoppat minst 2 439 verk i 129 projekt, varav:

- minst 1 410 verk i 87 ansökningar perioden 2014–2022 (enligt ovan kriterier)
- minst 365 verk i 15 projekt i samråd under perioden 2014–2019
- minst 664 verk i 27 projekt före samråd eller i samråd under åren 2020–2022

Om man, mycket grovt, uppskattar att 60 procent²⁴ av dessa 2 439 verk skulle ha fått slutligt tillstånd om det inte vore för vetot, att 90 procent av de tillståndsgivna verken hade realiserats och att varje verk i genomsnitt hade producerat 15–20 GWh om året, så betyder det att vetot sammantaget stoppat 20–26 TWh vindkraftsel. Det kan jämföras med att Ringhals 1 och 2, som tagits ur bruk av Vattenfall, sammantaget producerade i genomsnitt 9,7 TWh om året under perioden 2010–2019.²⁵ Det kan också jämföras med att vindkraften år 2022 producerade 33 TWh.

Ansökningar fram till 2022: Sammantaget var det, som redovisats ovan, 87 ansökningar där 1 410 verk avslogs, återkallades eller reducerades på grund av brist på kommunal tillstyrkan (projekt som avgjorts i första instans sedan 2014 och var slutligt avgjorda vid utgången av 2022).

Samråd 2014-2019: Mellan 2014 och 2019 genomfördes 48 avgränsningssamråd som (vid årsskiftet 2021/2022) inte hade lett till eller planerades att leda till en ansökan, enligt en rapport från Westander Klimat och Energi till Energimyndigheten.²⁶ Av dessa projekt fanns det tydlig information från 34

²⁴ För hela perioden 2014–2022 har 67 procent av verken fått tillstånd av de ansökningar som inte påverkats av kommunala vetot. Under perioden 2020–2022 har 49 procent av dessa verk beviljats. Vi vet inte om det är en tillfällig nedgång och utgår i beräkningsexemplet från att 60 procent av verken skulle ha fått tillstånd om de inte hade stoppats av vetot.

²⁵ Vattenfall, Ringhals produktionshistorik

²⁶ Energimyndigheten, 2022-10, Vindkraftens tillstånd 2021, ER 2022:16

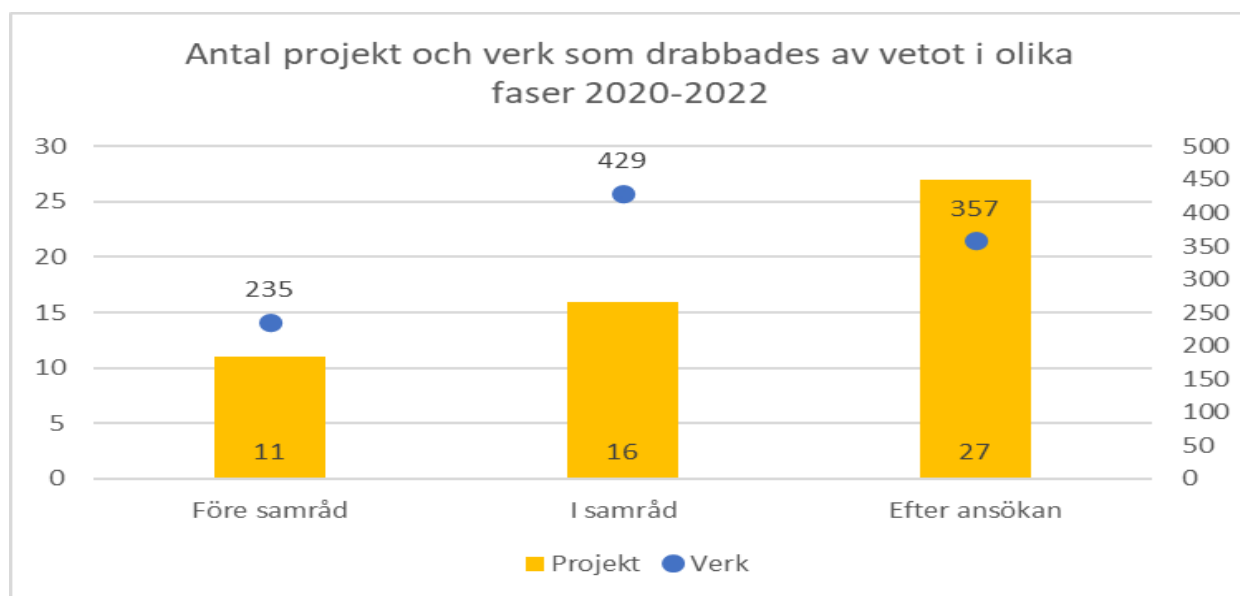
projekt om olika skäl till att samrådet inte har lett till ansökan. För 15 av projekten, med 365 verk, var skälet att kommunen sannolikt skulle lägga in sitt veto.

Samtliga faser 2020-2022: Westander Klimat och Energi har också upprättat en statistisk rapport²⁷ av hur det kommunala vetot tillämpats under perioden 2020 till 2022, och utöver tillståndsfasen också inkluderat vindkraftsprojekt före avgränsningssamråd samt i samrådsfas. Som samlingsnamn för de tre faserna används begreppet ”aktuella projekt”.

Sammantaget stoppades 54 av 80 (67 procent) av de aktuella projekten och 1 021 av 1 430 (71 procent) av vindkraftverken av det kommunala vetot under perioden 2020 till 2022:

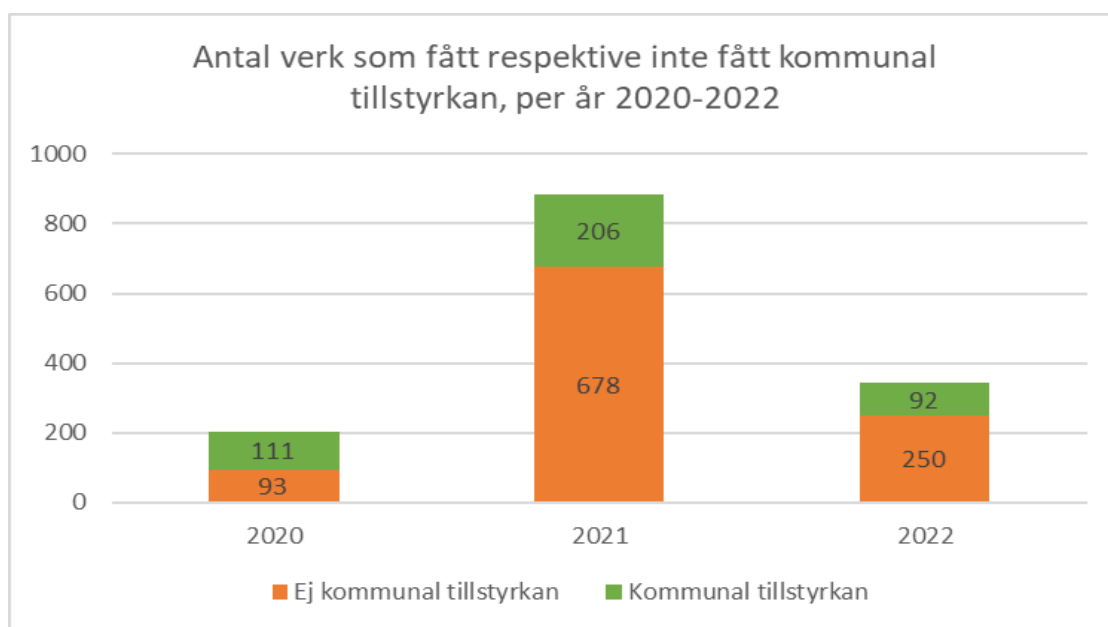
- **Under 2020** var det 9 av 19 aktuella projekt som stoppades av kommunala vetot, varav 1 före samråd, 1 efter inlett samråd och 7 efter inlämnad ansökan. **47 procent av projekten och 46 procent av verken stoppades av det kommunala vetot.**
- **Under 2021** var det 33 av 44 aktuella projekt som stoppades av kommunala vetot, varav 6 före samråd, 14 efter inlett samråd och 13 efter inlämnad ansökan. **75 procent av projekten och 77 procent av verken stoppades av det kommunala vetot.**
- **Under 2022** var det 12 av 17 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 4 före samråd, 1 efter inlett samråd och 7 efter inlämnad ansökan. **71 procent av projekten och 73 procent av verken stoppades av det kommunala vetot.**

Antal projekt och verk som stoppades av vetot i olika faser

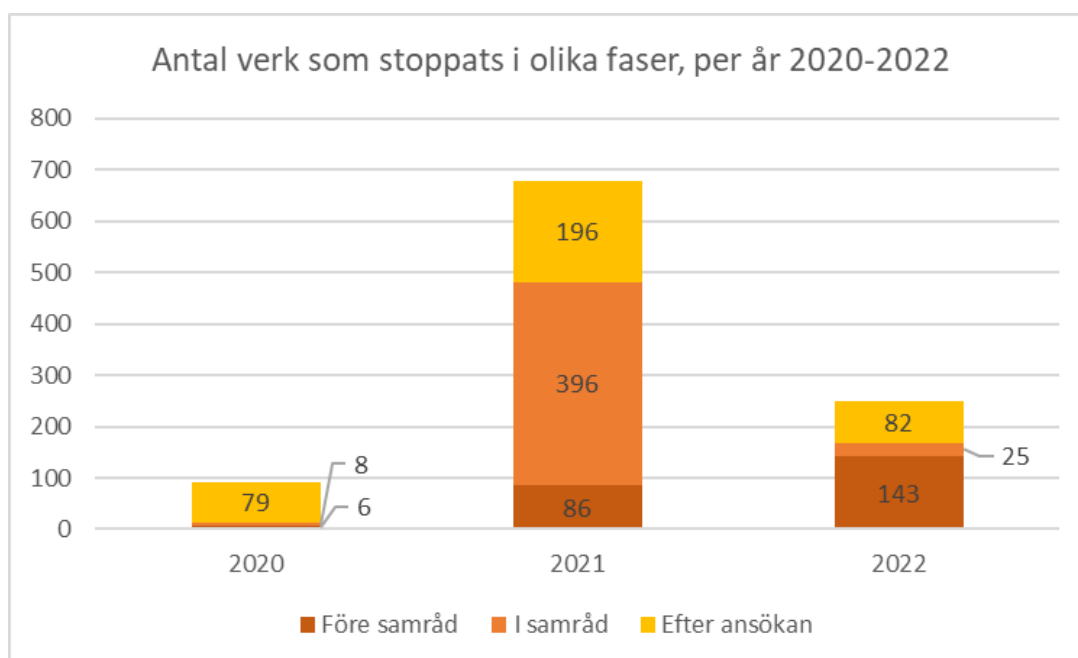

²⁷ Svensk Vindenergi, 2023-03-23, Westander Klimat och Energi: Kommunala vetot 2020–2022

Antal verk som fick respektive inte fick kommunal tillstyrkan

Antal stoppade verk i olika faser

Notera att statistiken för år 2020 inte lika fullständig som 2021 och 2022 när det gäller projekt som stoppats "före samråd".

2.5 Kommunala vetot per elområde

I tabellen nedan redovisas för varje elområde antalet slutligt avgjorda ansökningar och verk, hur många och hur stor andel som avslogs och hur många och stor andel som avslogs på grund av vetot.

Notera att statistiken **endast omfattar ansökningar**, och inte projekt som stoppats av vetot i tidigare skede.

Det framgår dels att det var väsentligt enklare att få kommunal tillstyrkan och slutligt tillstånd i norra Sverige (EO1 och EO2) dels att andelen ansökta verk som stoppades på grund av veto var väsentligt större i södra Sverige (EO3 och EO4).

Sammantaget var det 21 procent av de ansökta verken som stoppades av veto. I norra Sverige stoppades 17 procent på grund av veto och i södra Sveriges stoppades 31 procent av verken.

Elområde	Antal avgjorda ansökningar	Antal avgjorda verk	Beviljade verk	Antal verk som ej fått tillstånd	Andel verk som ej fått tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto	Andel verk (av totalt avgjorda) som ej fått tillstånd pga veto	Andel verk (av ej tillståndsgivna) som ej fått tillstånd pga veto
EO 1	18	1362	1144	218	16%	61	4%	28%
EO 2	98	3212	1484	1728	54%	735	23%	43%
EO 3	127	1419	610	809	57%	444	31%	55%
EO 4	52	573	212	361	63%	170	30%	47%
Totalt	295	6566	3450	3116	47%	1 410	21%	45%

2.6 Kommunala vetot per län

I tabellen nedan redovisas för varje län antalet slutligt avgjorda ansökningar och verk, hur många och hur stor andel som avslogs och hur många och stor andel som inte fick tillstånd på grund av vetot.

Notera att statistiken **endast omfattar ansökningar**, och inte projekt som stoppats av vetot i tidigare skede. Längst ned i tabellen redovisas 11 ansökningar (286 verk) som omfattar fler än ett län.

Län	Antal avgjorda ansökningar	Antal avgjorda verk	Beviljade verk	Antal verk som ej fått tillstånd	Andel verk som ej fått tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto	Andel verk (av totalt avgjorda) som ej fått tillstånd pga veto	Andel verk (av ej tillståndsgivna) som ej fått tillstånd pga veto
Blekinge	0	0	0	0	-	-	-	-
Dalarna	10	171	129	42	25%	31	18%	74%
Gotland	4	38	1	37	97%	0	0%	0%
Gävleborg	13	413	126	287	69%	54	13%	19%
Halland	2	6	4	2	33%	2	33%	100%
Jämtland	20	639	141	498	78%	201	31%	40%
Jönköpings län	30	317	109	208	66%	90	28%	43%
Kalmar län	19	167	91	76	46%	49	29%	64%
Kronoberg	27	330	127	203	62%	112	34%	55%
Norrbottnen	10	1229	1065	164	13%	42	3%	26%
Skåne	3	28	0	28	100%	0	0%	0%
Stockholms län	1	1	0	1	100%	0	0%	0%
Södermanland	2	28	10	18	64%	18	64%	100%
Uppsala län	0	0	0	0	-	-	-	-
Värmland	16	180	107	73	41%	63	35%	86%
Västerbotten	35	917	448	469	51%	191	21%	41%
Västernorrland	29	1 109	653	456	41%	271	24%	59%
Västmanland	2	55	33	22	40%	0	0%	0%
Västra Götaland	44	421	149	272	65%	124	29%	46%
Örebro län	7	108	31	77	71%	69	64%	90%
Östergötland	10	123	28	95	77%	40	33%	42%
Dalarna/Gävleborg	2	102	86	16	16%	16	16%	100%
Dalarna/Värmland	2	27	27	0	0%	0	0%	-
Jämtland/Västernorrland	6	144	72	72	50%	37	26%	51%
Västra Götaland/Jönköping	1	13	13	0	0%	0	0%	-
Totalt	295	6566	3450	3116	47%	1410	21%	45%

Bland de sex län med minst 20 avgjorda ansökningar är det lägst andel verk som stoppats på grund av vetot i Västerbotten och Västernorrland (21 respektive 24 procent), medan det i de övriga fyra länen är en något högre men relativt lika andel (mellan 28–34 procent).

3. Det kommunala vetot, per parti

3.1 Hur mäter man partiernas betydelse?

Det finns många sätt att mäta hur partierna ställt sig till det kommunala vetot mot vindkraft.

Vår slutsats är att den mest relevanta mätmetoden är att undersöka hur partierna ställt sig till varje ansökan om vindkraft, och jämföra andelen ansökningar/verk som partiet röstat för respektive emot. Det är också relevant att dela upp besluten på olika år, för att se trenderna för olika partier.

Det är däremot inte relevant att mäta hur ofta en vindkraftsansökan får slutligt tillstånd av miljöprövningsdelegationen eller domstol, i relation till vilka partier som sitter i det politiska styret i kommunen, eftersom detta varken säger något om hur kommunen eller om hur partierna har ställt sig i frågan om tillstyrkande eller inte.

Det är inte heller relevant att mäta vilka partier som sitter i styret för de kommuner som sagt nej till mest vindkraft, dels eftersom dessa kommuner kan ha hanterat ett stort antal vindkraftsansökningar och också kan vara bland dem som oftast tillstyrkt (och tagit ansvar för elproduktionen), dels eftersom partierna inom styrena ofta röstar olika i vindkraftsfrågor. Man kan dock undersöka ”styrets” betydelse som ett komplement till hur partierna har röstat.

3.2 Metod- och avgränsningsfrågor

Denna sammanställning avser hur partierna ställt sig i 320 kommunala beslut om tillstyrkan eller avstyrkan av vindkraftsansökningar, som har *avgjorts i första instans* sedan 1 januari 2014 och där kommunen senast vid utgången av 2022 fattat ett beslut. (Notera att vissa av kommunernas omröstningar ägde rum 2011-2013 avseende de beslut som avgjordes 2014.)

Vi har utgått från 384 kommunala beslut om ansökningar om landbaserad vindkraft. För 51 av fallen har varken vi eller kommunen funnit information om hur partierna har röstat. I ytterligare 13 fall fattades inget kommunalt beslut eftersom ansökan återkallades av företaget, ofta för att undvika ett formellt veto. Dessa 13 fall har inte inkluderats i sammanställningen, eftersom det inte finns tillräckligt säkra data om hur partierna skulle ha röstat. Därmed återstår det 320 kommunala beslut.

Vi har inkluderat kommuners beslut avseende ansökningar som ännu inte fått slutligt avgörande i tillståndsprocessen. När en ansökan avser två kommuner har vi inkluderat båda kommunernas beslut i sammanställningen, och när vi räknat antalet verk har vi antagit att dessa varit lika fördelade mellan de två kommunerna. Samma princip har använts i ett fåtal fall som avsett fler än två kommuner.

Av dessa skäl är nedanstående statistik inte helt jämförbar med den som redovisats tidigare i denna rapport.

Av de 320 kommunala beslut som kartlagts har 225 beslut (70 procent) varit tillstyrkan, 78 beslut (25 procent) avstyrkan och 17 beslut (5 procent) delvis tillstyrkan. Av de avgjorda 6 287 verken har 5 146 verk (82 procent) tillstyrkts och 1 141 verk (18 procent) avstyrkts. (Statistiken över antalet verk utgår från ansökta verk hos miljöprövningsdelegationen i relation till hur de olika partierna har ställt sig i protokollen.)

Vårt fokus har varit att redovisa hur de olika partierna har röstat i dessa 320 kommunala beslut.

Kommunerna har mycket olika sätt att redovisa hur ledamöter har röstat. Vid klassificeringen av hur varje parti röstat avseende varje vindkraftsärende har vi utgått från nedanstående principer för att skapa en enhetlig bedömning.

Definition av ja/nej/oklart

- ”Ja” innebär att partiet ställt sig för att kommunen ska tillstyrka en ansökan.
- ”Nej” innebär att partiet ställt sig emot att tillstyrka en ansökan.
- ”Oklart” är då partiet ställt sig för återremiss, delvis tillstyrkan eller att det är lika många ledamöter i partiet som röstat ja som röstat nej.

Utgått från slutligt beslut

- Om en kommun lämnat beslut om tillstyrkan till länsstyrelsen vid fler än ett tillfälle för samma ansökan är det enbart det sista och avgörande beslutet som redovisas i statistiken.
- Om projektören drar tillbaka ansökan innan slutgiltigt beslut fattats, som konsekvens av ett beslut om att förslå att kommunen ska använda sitt kommunala veto, används det sista yttrandet från kommunen.

Enhälliga beslut

- Enhälliga beslut är då det bara finns ett förslag/yrkande och inga reservationer.
- I första hand har närvaroförteckningen i protokoll använts för att kategorisera partiernas inställning. De partier med närvarande ledamöter har då alla antagits varit delaktiga i beslutet om tillstyrkan/avstyrkan om inget annat framgår.
- I andra hand, då enbart protokollsutdrag varit tillgängligt, har det antagits att alla partier med representanter i det beslutande organet deltagit i beslutet. Det antas att mandaten har varit fördelade på samma sätt under hela mandatperioden.
- För att få information om vilka som sitter i de beslutande organen har vi använt SCB:s statistik över erhållna mandat och Westanders listor över mandatfördelning i nämnder.

Ej enhälliga beslut

- I de fall det funnits förteckning över hur politikerna har röstat har partiernas inställning kategoriserats som det majoriteten har röstat för.
- Då det inte funnits förteckning över hur de närvarande politikerna har röstat utgår statistiken från yrkanden och reservationer. Om representanter för ett parti har yrkat för tillstyrkan anses det partiet ha ställt sig positivt till ansökan. På samma sätt anses ett parti ha ställt sig negativt till ansökan om representanter från partiet har yrkat för avstyrkan. Om partirepresentanter från ett parti enbart yrkat för återremiss anses partiets inställning vara ”oklar”.
- I de fall det inte framgår hur det har röstats och olika representanter från samma parti yrkat för både tillstyrkan och avstyrkan har partiernas inställning kategoriserats som ”oklar” om det inte tydligt framgår att en majoritet har ställt sig för tillstyrkan eller avstyrkan.
- De partier som inte yttrat sig/reserverat sig antas stå bakom yrkandet som vunnit bifall.
- Då det inte funnits förteckning över hur de närvarande politikerna har röstat har i första hand närvarolistor i protokoll använts för att kategorisera partiernas inställning. I andra hand har det antagits att alla partier med representanter i det beslutande organet deltagit i beslutet. Det antas även att mandaten har varit fördelade på samma sätt under hela mandatperioden.
- För att få information om vilka som sitter i de beslutande organen har vi använt SCB:s statistik över erhållna mandat och Westanders listor över mandatfördelning i nämnder.

Närvaro- och voteringslista

- Då det funnit närvaro- eller voteringslista är det endast beslutande politiker som närvarat vid ärendet som använts för att kategorisera partiernas inställning.
- Politiker som inte deltagit i beslut eller avstått från att rösta används inte i statistiken.

Reservationer

- Om representanter för ett parti bara har reserverat sig mot beslut om tillstyrkan utan att det framgår till förmån för vad de har reserverat sig för kategoriseras de som nej.
- På samma sätt kategoriseras partiet som ja om de reserverat sig mot beslut för avstyrkan utan att det framgår till förmån för vad de har reserverat sig för.

Återremiss i första hand, tillstyrkande/avstyrkande i andra hand

- Vid ett yrkande om återremiss i första hand och tillstyrkande/avslag i andra hand, räknas partiets inställning som ja eller nej beroende på om yrkandet avser tillstyrkande eller avstyrkande.

Krav för tillstyrkan

- I de fall ett parti röstat för tillstyrkan men med skärpta krav i relation till ansökan har partiets inställning kategoriserats som oklar.

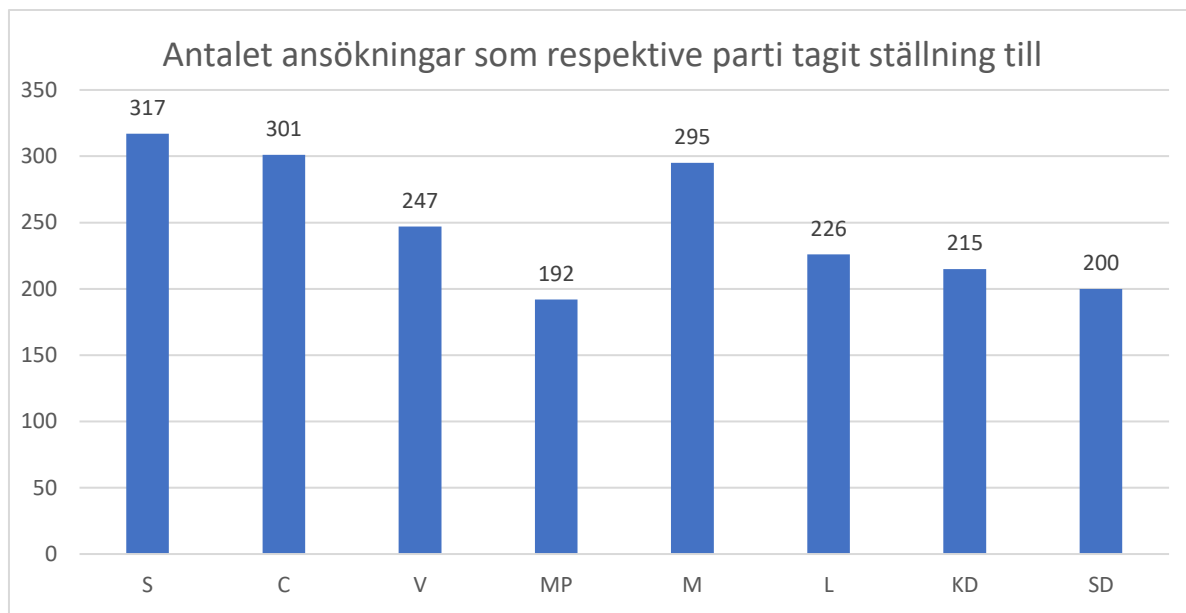
Delvis tillstyrkan, oklar

- Om ett parti yrkar/röstar för att tillstyrka en andel av de sökta verken och avstyrka övriga verk kategoriseras inställningen som "oklar".
- Om partiet har avstyrkt ansökans förstahandsalternativ och tillstyrkt ett ("sämre") alternativyrkande har partiets inställning kategoriserats som "oklar".

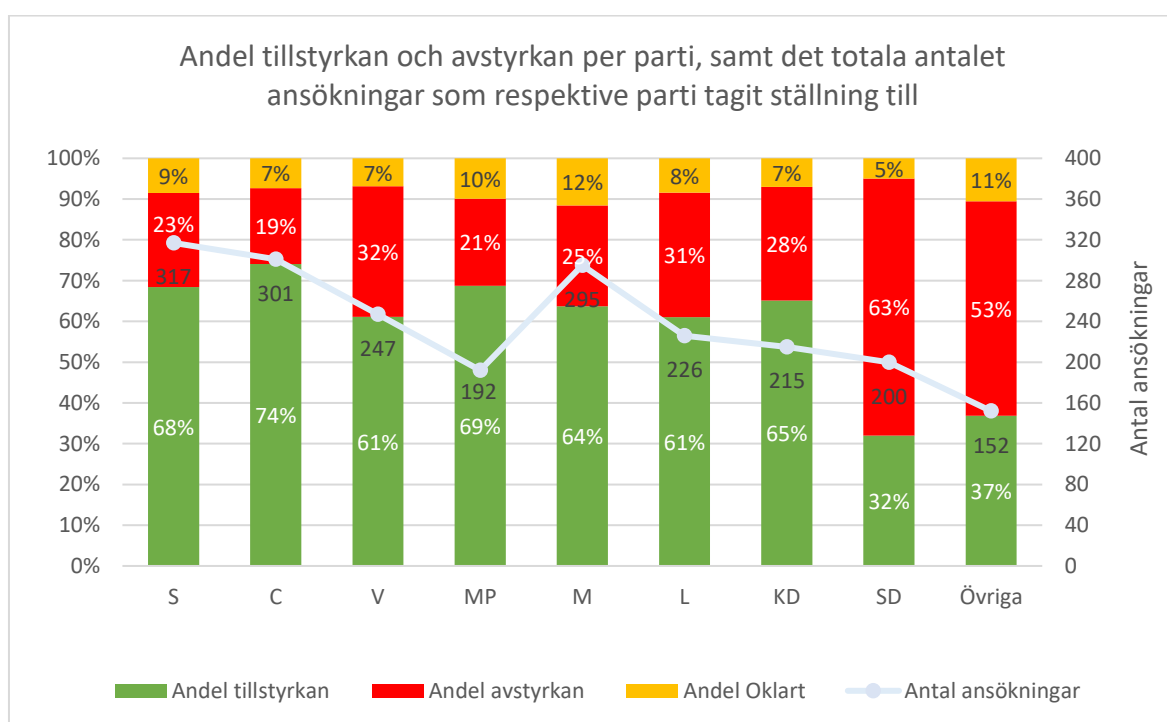
3.3 Samlad bild av kommuner och partiers beslut

3.3.1 Antal beslut per parti

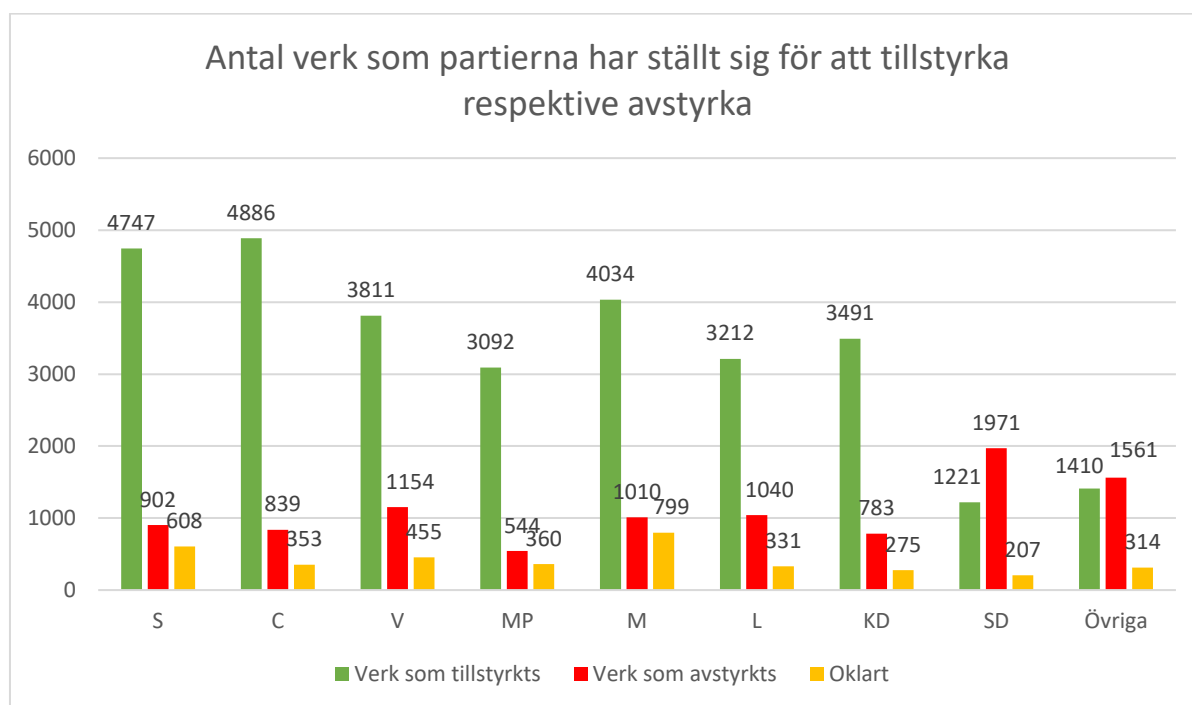
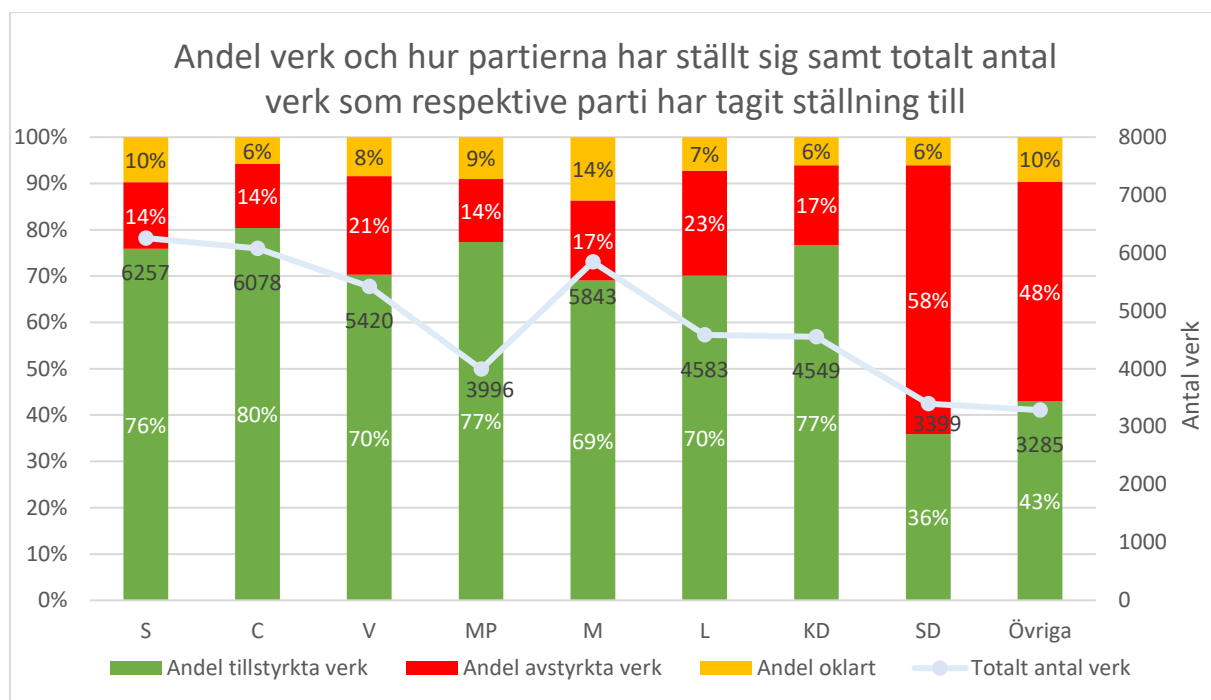
Som framgår av nedanstående figur skiljer det mellan olika partier när det gäller hur ofta de har varit representerade i kommunfullmäktige och deltagit i de 320 kommunala beslut som kartlagts. Dessa skillnader innebär att det är mest relevant att jämföra **andelen** ja respektive nej om man vill jämföra partiernas ställningstaganden, inte att jämföra **antalet** ansökningar och verk.

3.3.2 Ansökningar

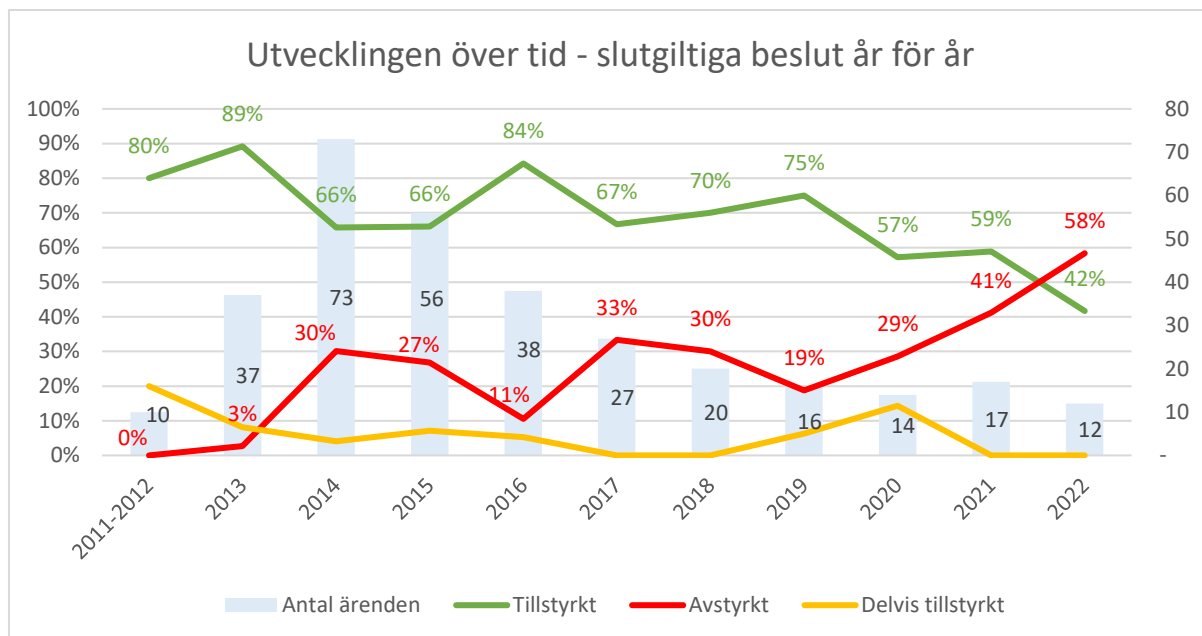
3.3.3 Vindkraftverk

3.4 Utvecklingen över tid

3.4.1 Översikt slutliga beslut

I figuren nedan redovisas 320 beslut om kommunernas ställningstagande som lämnats till miljöprövningsdelegationerna de olika åren. Av diagrammet framgår att andelen avstyrkta ansökningar ökat kraftigt under de senaste åren. Under 2021 och 2022 avstyrktes 14 av 29 ansökningar, motsvarande 48 procent. Det kan jämföras med 22 procent för perioden 2011–2020.

3.4.2 Översikt per parti

Centerpartiet har under perioden tagit ställning till 301 ansökningar. Partiet har tillstyrkt 74 procent (223 ansökningar), avstyrkt 19 procent (56 ansökningar) och för 7 procent (22 ansökningar) är ställningstagandet oklart. Centerpartiet är det parti som tillstyrkt högst andel ansökningar.

Vänsterpartiet har under perioden tagit ställning till 247 ansökningar. Partiet har tillstyrkt 61 procent (151 ansökningar), avstyrkt 32 procent (79 ansökningar) och för 7 procent (17 ansökningar) är ställningstagandet oklart.

Miljöpartiet har under perioden tagit ställning till 192 ansökningar. Partiet har tillstyrkt 69 procent (132 ansökningar), avstyrkt 21 procent (41 ansökningar) och för 10 procent (19 ansökningar) är ställningstagandet oklart. Notera att Miljöpartiet bara varit representerade och deltagit i 13 beslut 2020–2022.

Moderaterna har under perioden tagit ställning till 295 ansökningar. Partiet har tillstyrkt 64 procent (188 ansökningar), avstyrkt 25 procent (73 ansökningar) och för 12 procent (34 ansökningar) är ställningstagandet oklart. Moderaterna har tillstyrkt en väsentligt lägre andel under 2021 och 2022. a

Liberalerna har under perioden tagit ställning till 226 ansökningar. Partiet har tillstyrkt 61 procent (138 ansökningar), avstyrkt 31 procent (69 ansökningar) och för 8 procent (19 ansökningar) är ställningstagandet oklart.

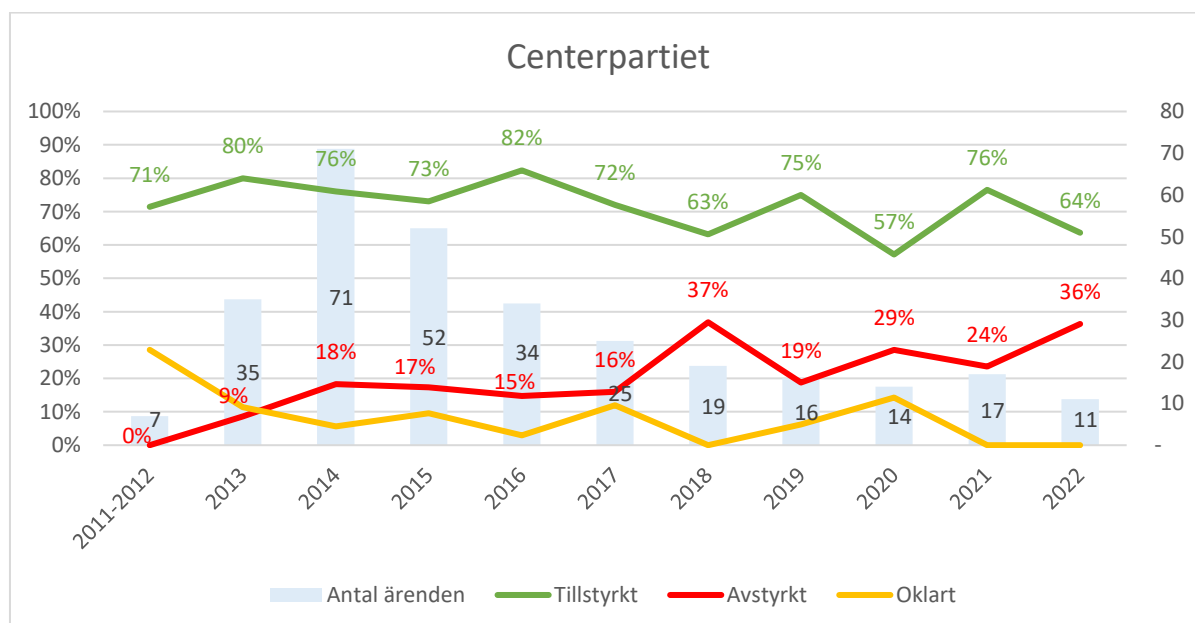
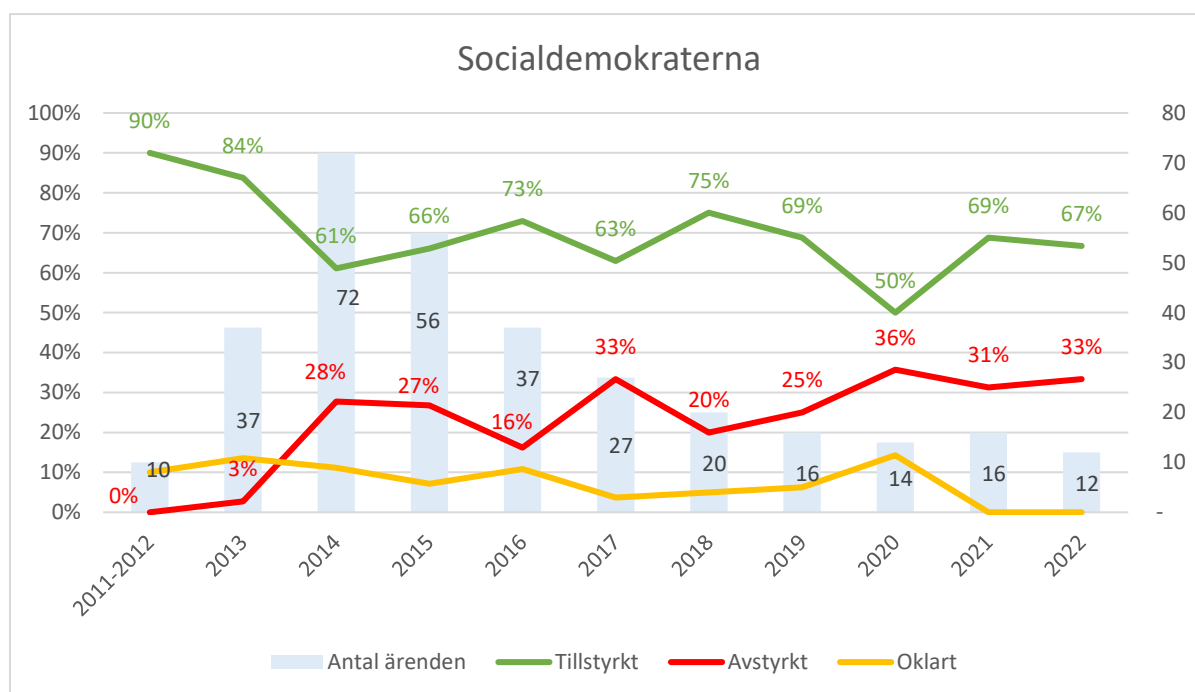
Kristdemokraterna har under perioden tagit ställning till 215 ansökningar. Partiet har tillstyrkt 65 procent (140 ansökningar), avstyrkt 28 procent (60 ansökningar) och för 7 procent (15 ansökningar) är ställningstagandet oklart. Andelen tillstyrkta ansökningar har minskat under de sista fem åren.

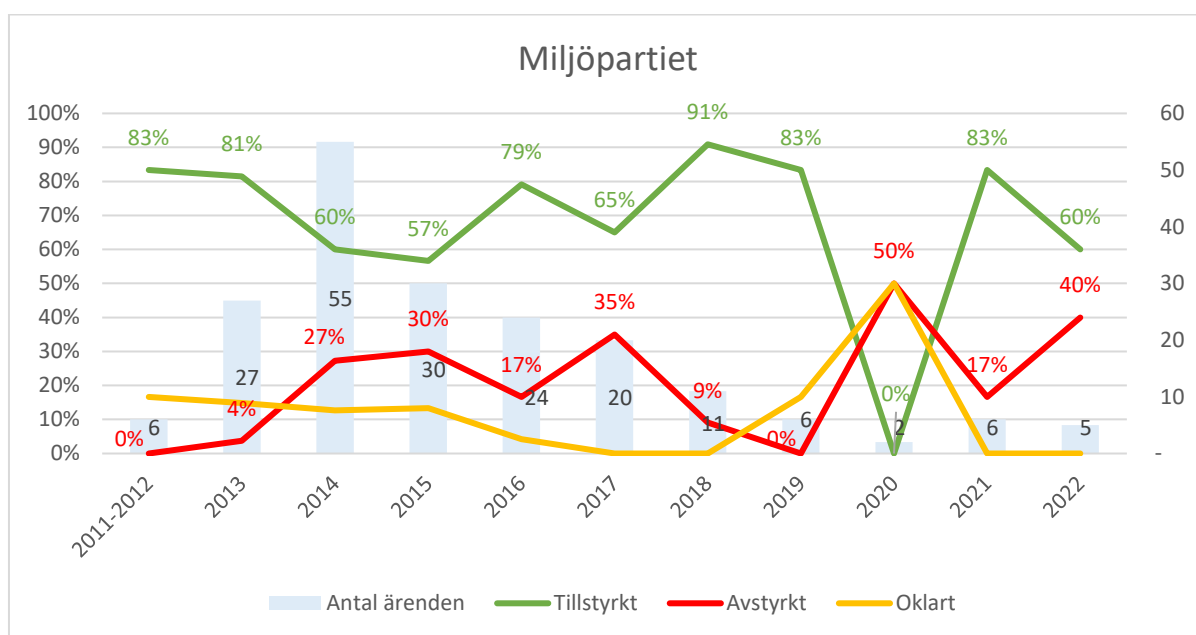
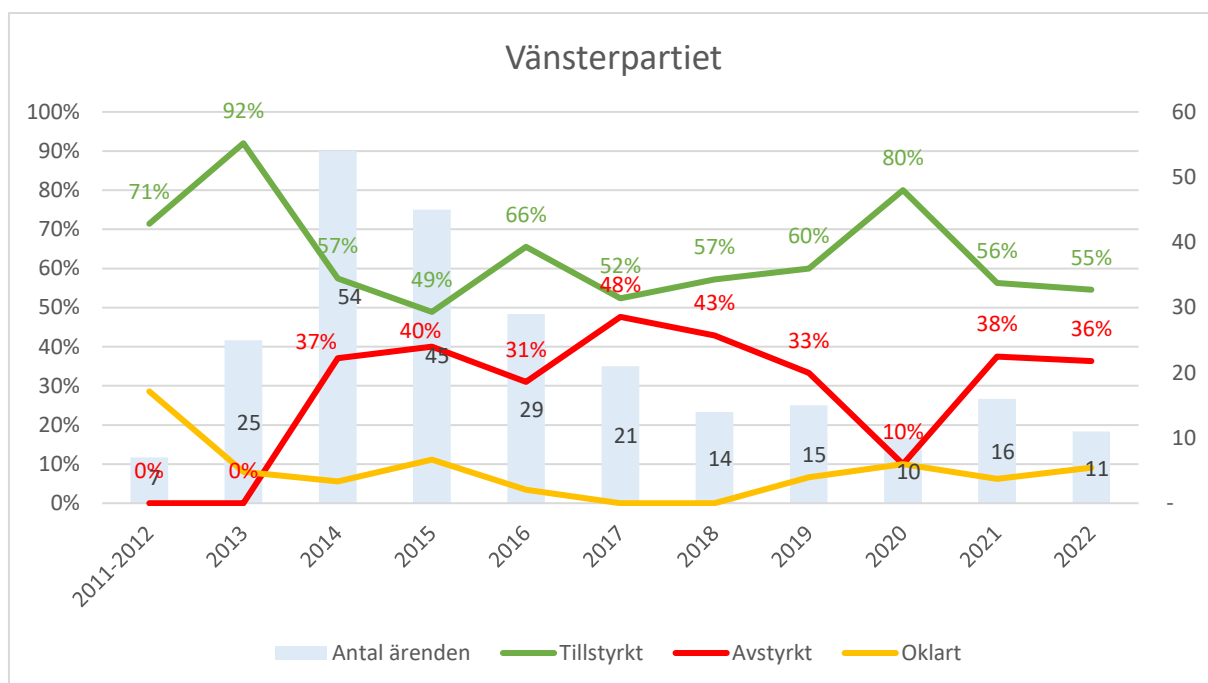
Sverigedemokraterna har under perioden tagit ställning till 200 ansökningar. Partiet har tillstyrkt 32 procent (64 ansökningar), avstyrkt 63 procent (126 ansökningar) och för 5 procent (10

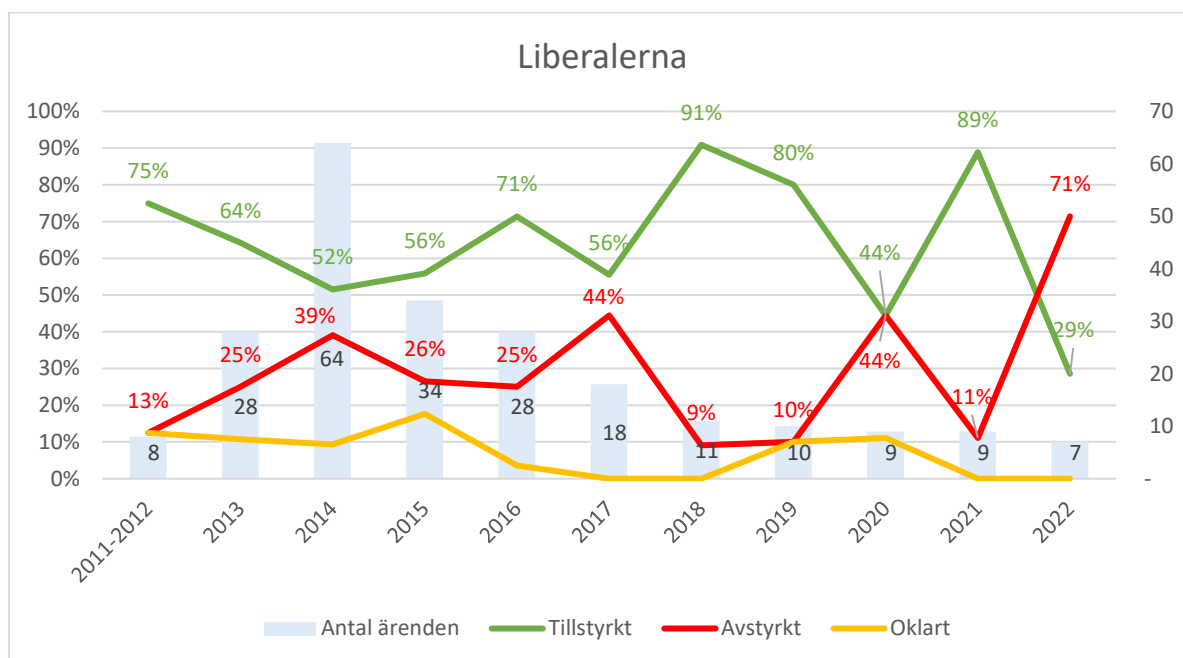
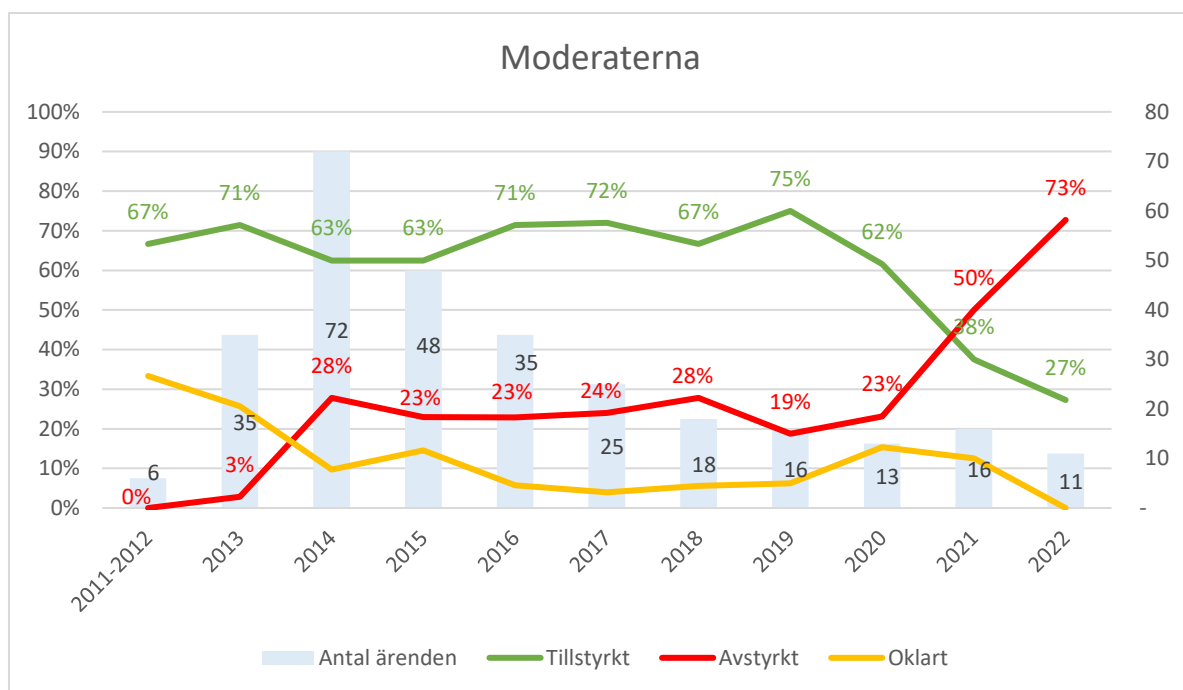
ansökningar) är ställningstagandet oklart. Sverigedemokraterna är det parti som har avstyrkt högst andel ansökningar, och andelen har ökat de sista åren.

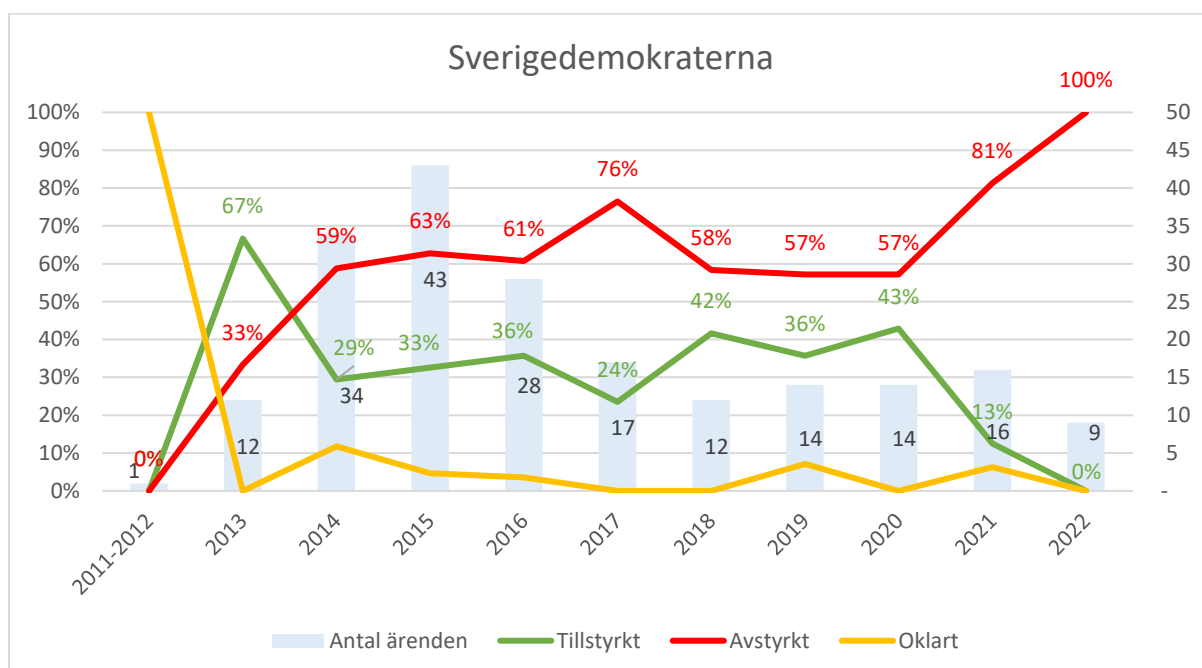
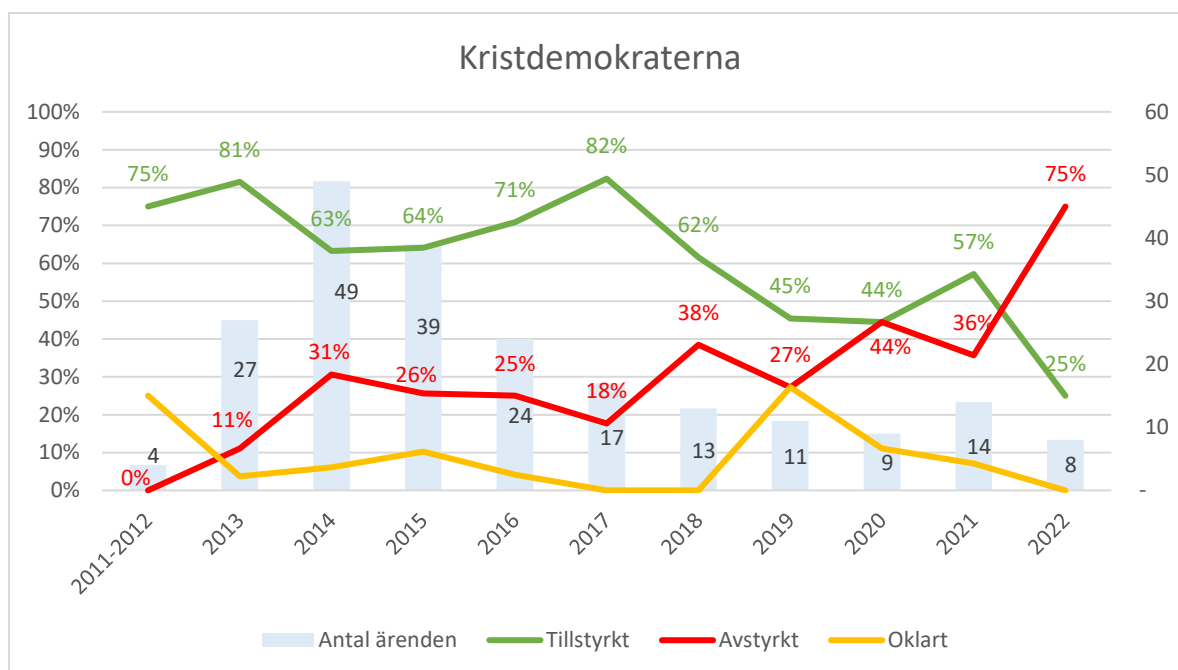
Övriga partier har under perioden tagit ställning till 152 ansökningar. De har tillstyrkt 37 procent (56 ansökningar), avstyrkt 53 procent (80 ansökningar) och för 11 procent (16 ansökningar) är ställningstagandet oklart.

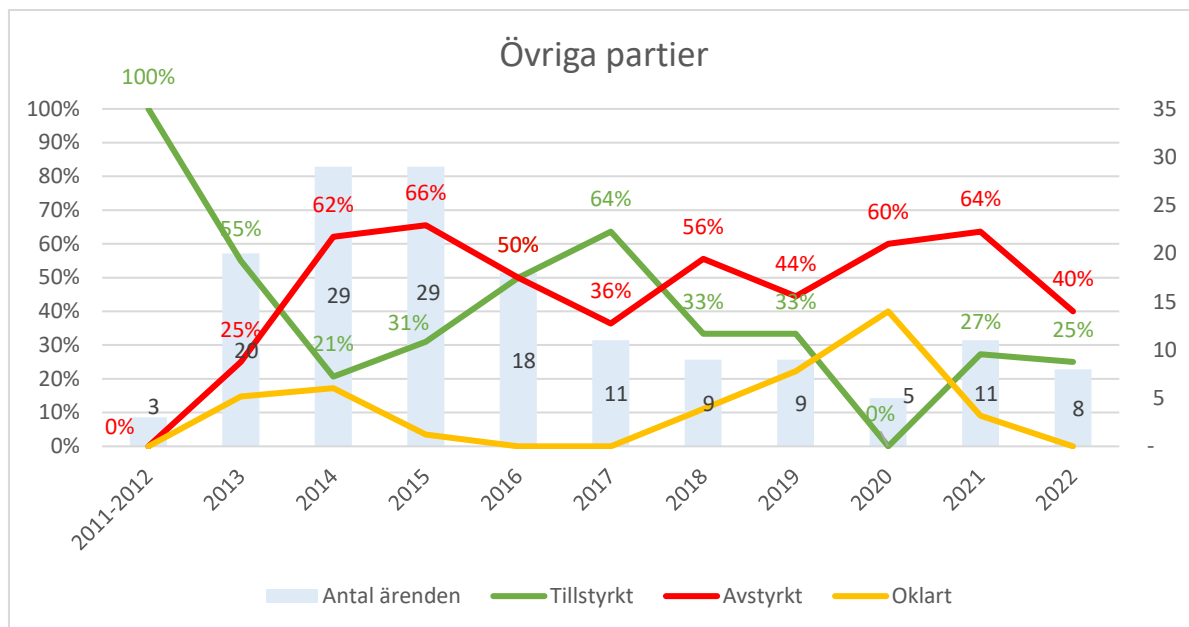
Nedan är diagram som beskriver hur de olika partierna har ställt sig år för år.

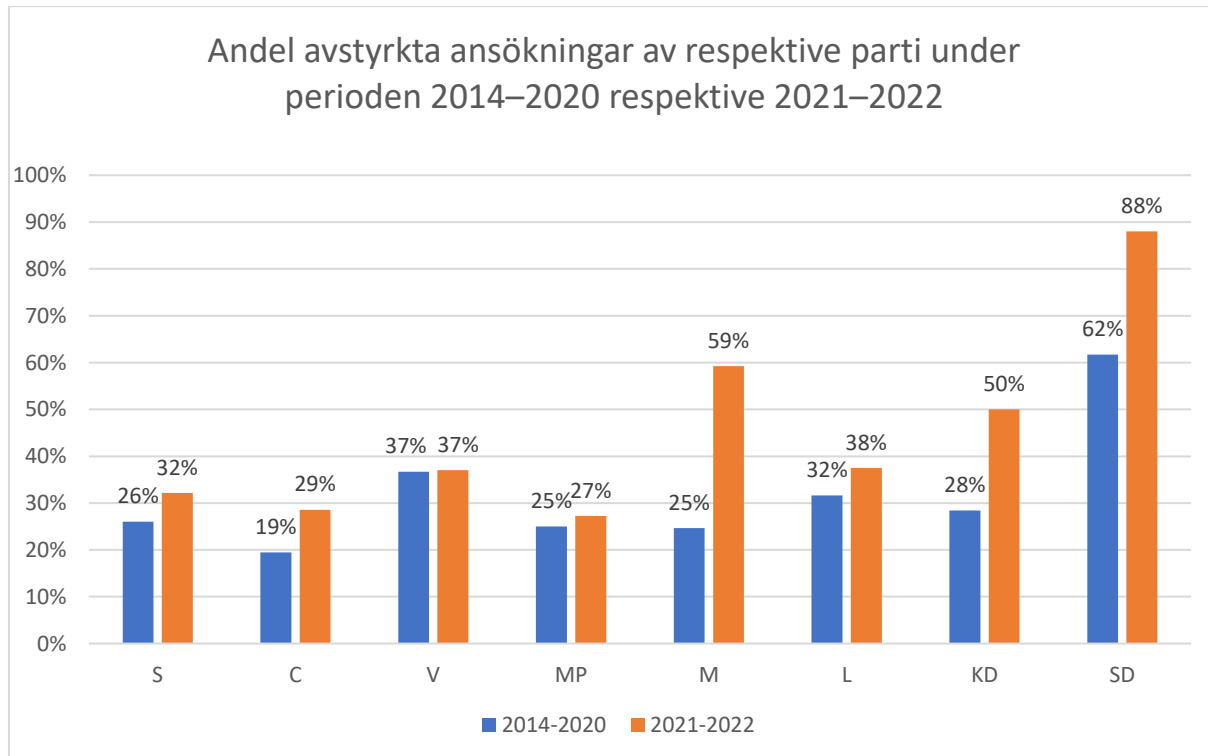

3.5 2014–2020 jämfört med 2021–2022

Som framgår ovan är det en mycket stor skillnad för ansökningar mellan perioden 2014 till 2020 (då andelen avstyrkan varierade mellan 11 och 33 procent) och åren 2021 och 2022 (då 41 respektive 58 procent avstyrktes). Så här ser det ut när man studerar partiernas avstyrkanden:

Den stora skillnaden är alltså att M, KD och SD under 2021 och 2022, ändrade sin tidigare inriktning och i väsentligt högre grad avstyrkte vindkraftsansökningar.

Kan detta hänga ihop med att M och KD lämnade energiöverenskommelsen och började fokusera på kärnkraft?

I juni 2016 slöts en energiöverenskommelse mellan fem av riksdagspartierna, S, C, MP, M och KD. Här kom partierna dels överens om att inte stänga ned kärnkraft genom politiska beslut, dels att fortsätta kvotera in förnybar elproduktion via ett utökat elcertifikatsystem (något som snart förlorade sin betydelse, eftersom produktionen ökade så mycket att ersättningen gick ned till nästan noll innan systemet stängde för nya anläggningar).

I slutet av 2019 lämnade Kristdemokraterna och Moderaterna energiöverenskommelsen och började i stället att profilera sig på att Sverige ska bygga ny kärnkraft. Och ett år senare började representanter för KD och M i kommunerna att i väsentligt högre utsträckning avstyrka vindkraftsansökningar.

Tidigare betonade KD att ”Vi kristdemokrater är positiva till vindkraft”.²⁸ Men i april 2021 twittrade partiledaren Ebba Busch: ”Gör som Zlatan. Säg nej till de stålskogar av vindkraftverk som tvingas på svenskarna och som förstör vår natur.”²⁹

Inför valet 2022 ville M att ”andelen planerbar kraft i den svenska elproduktionen ökar”³⁰, vilket med M:s egna definitioner skulle betyda att andelen vind- och solkraft minskar.

Det förefaller som att en del kommunföreträdare för KD och M tog sina partiledningar på ordet och ”sa nej till stålskogar av vindkraftverk” respektive bidrog till att inte andelen väderberoende elkraft skulle öka – genom att säga nej till nya vindkraftsansökningar.

Här är några exempel på hur företrädare för Moderaterna har uttalat sig i olika kommuner:

- **I Hultsfred:** ”Vi kommer inte förbi vindkraftsfrågan, där finns det olika syn. Vi är beroende av fungerande och planerbar elkraft, även när det inte blåser. Då hjälper det inte med de gigantiska vindparker som påverkar både naturvärden och boende negativt.”³¹
- **I Hudiksvall:** ”Det vi ska göra i stället för att bygga vindkraftverk, är att så snart som möjligt bygga upp ny kärnkraft och återgå till det ytterst stabila elsystem vi hade i mitten på 1980-talet men som C, S, MP och V med en aldrig sinande iver gjort allt, av ideologiska skäl, för att radera.”³²
- **I Kalmar län:** ”Bevara befintlig kärnkraft och satsa på nästa generations kärnkraft” och ”Begränsa utbyggnadstakten av vindkraft drastiskt.”³³
- **I Sollefteå:** ”Vindkraft är ett jättebra komplement, men det blåser inte alltid. Det kostar väldigt mycket med vindkraft så vi ser kärnkraft som det bästa för klimatet, och den är planerbar.”³⁴

²⁸ Riksdagen, Motion 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD)

²⁹ Twitter, 2021-04-06

³⁰ Moderaterna, 2022-06-02, Moderaternas plan för att bygga ny kärnkraft

³¹ Oskarshamns-Tidningen, 2022-02-04, Tryggheten är ett naturligt löfte för moderat vandrare

³² Hudiksvalls Tidning, 2022-12-29, Kärnkraft behövs för klimatet och en stabil elförsörjning

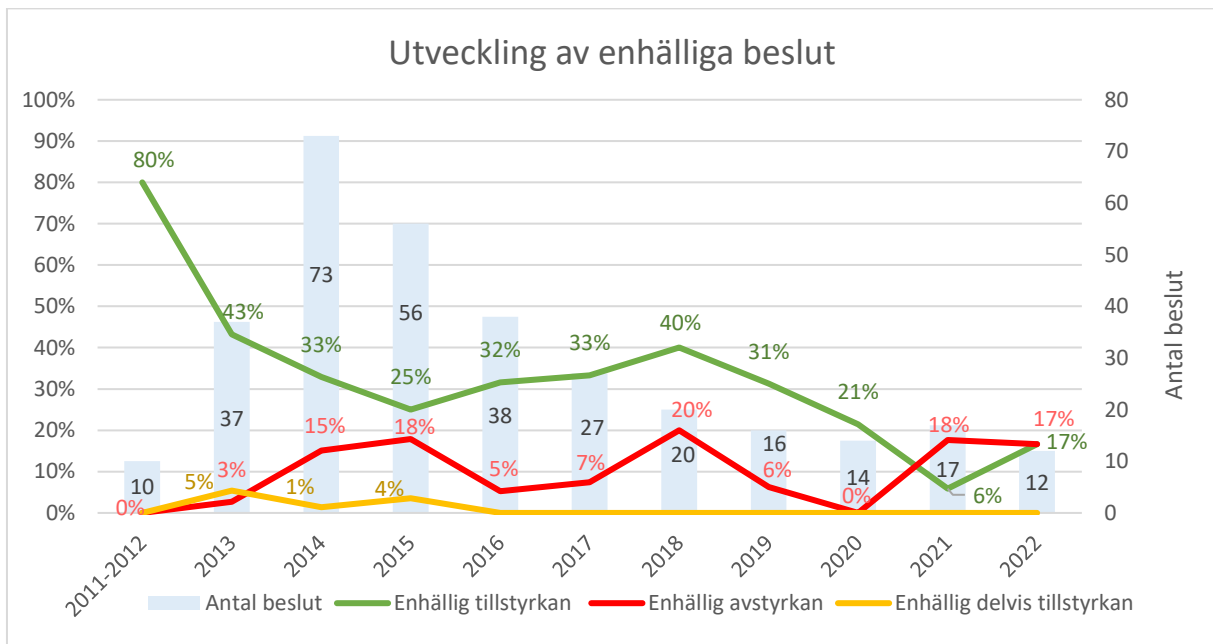
³³ Barometern, 2021-07-21, Ny energipolitik krävs för att rädda miljön och jobben i Kalmar län

³⁴ Nordsverige.se, 2022-05-22, Politiker sa sin mening om gröna omställningen

3.6 Enhälliga respektive inte enhälliga beslut

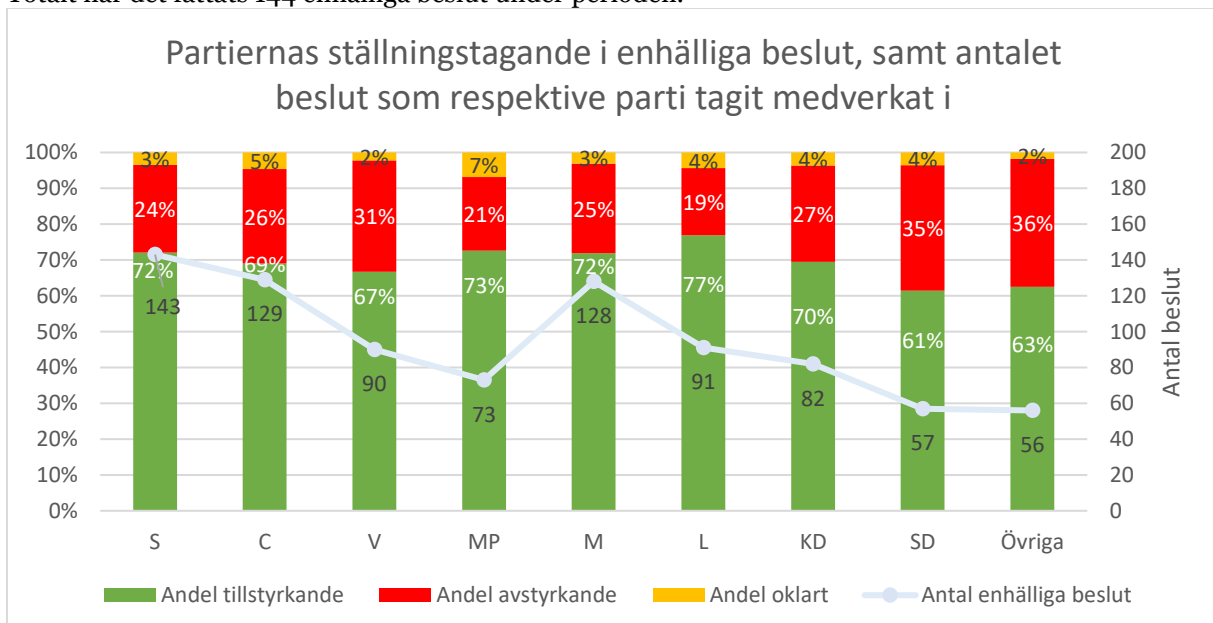
3.6.1 Utveckling av enhälliga beslut

Enhälliga beslut är här definierade som beslut då det inte finns några mottyrkande mot det liggande förslaget och ingen har reserverat sig mot beslutet. Under perioden har andelen enhälliga beslut om tillstyrkan minskat kraftigt, medan enhälliga beslut om avstyrkan har legat på ungefär samma nivå.

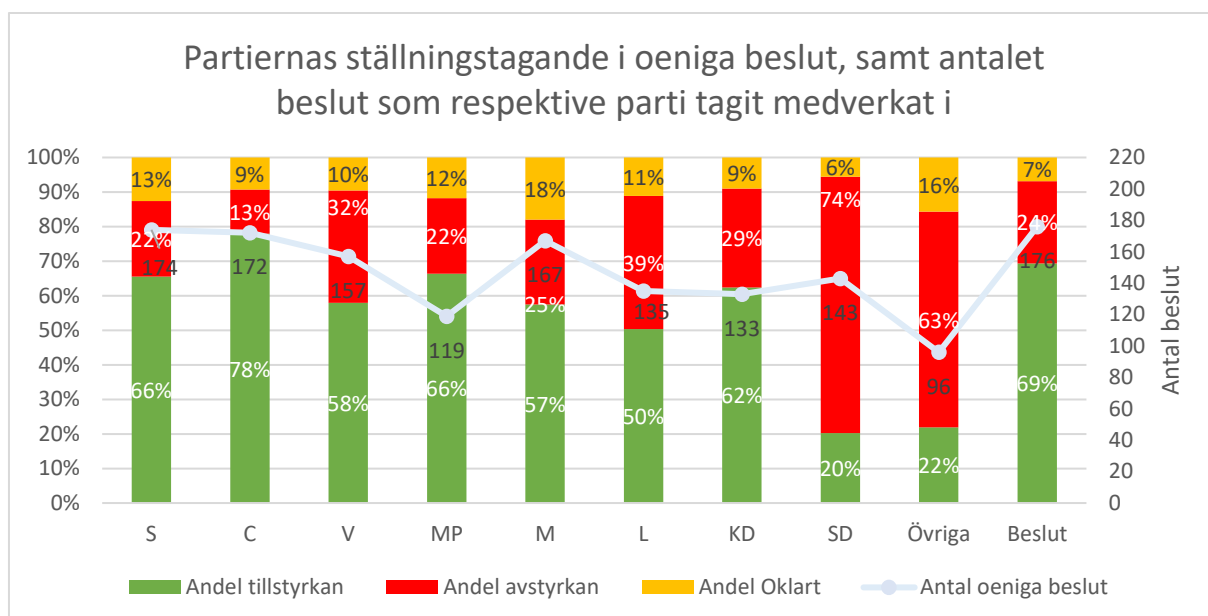
3.6.2 Partiernas ställningstaganden i enhälliga beslut

Totalt har det fattats 144 enhälliga beslut under perioden.

3.6.3 Partiernas ställningstaganden i oeniga beslut

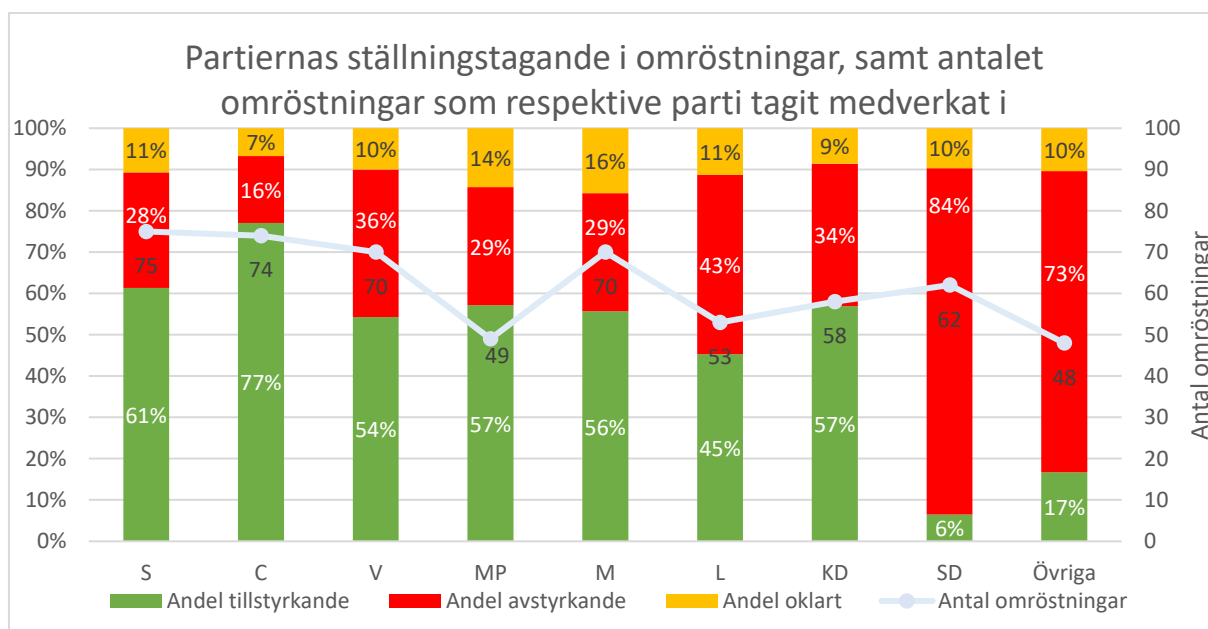
Totalt har 176 beslut varit oeniga. Då det varit delade meningar om vilket beslut som ska tas ser statistiken annorlunda ut. Centerpartiet har högst andel tillstyrkan (78 procent, 134 gånger) och lägst andel avstyrkan (13 procent, 22 gånger). Sverigedemokraterna har lägst andelen tillstyrkan.

3.6.4 Partiernas ställning vid voteringar

I de 75 ärenden då det har genomförts en votering framgår partiernas ställning som tydligast eftersom man genom protokollet, utöver yrkanden och reservationer, får tillgång till hur alla närvarande partirepresentanter har ställt sig.

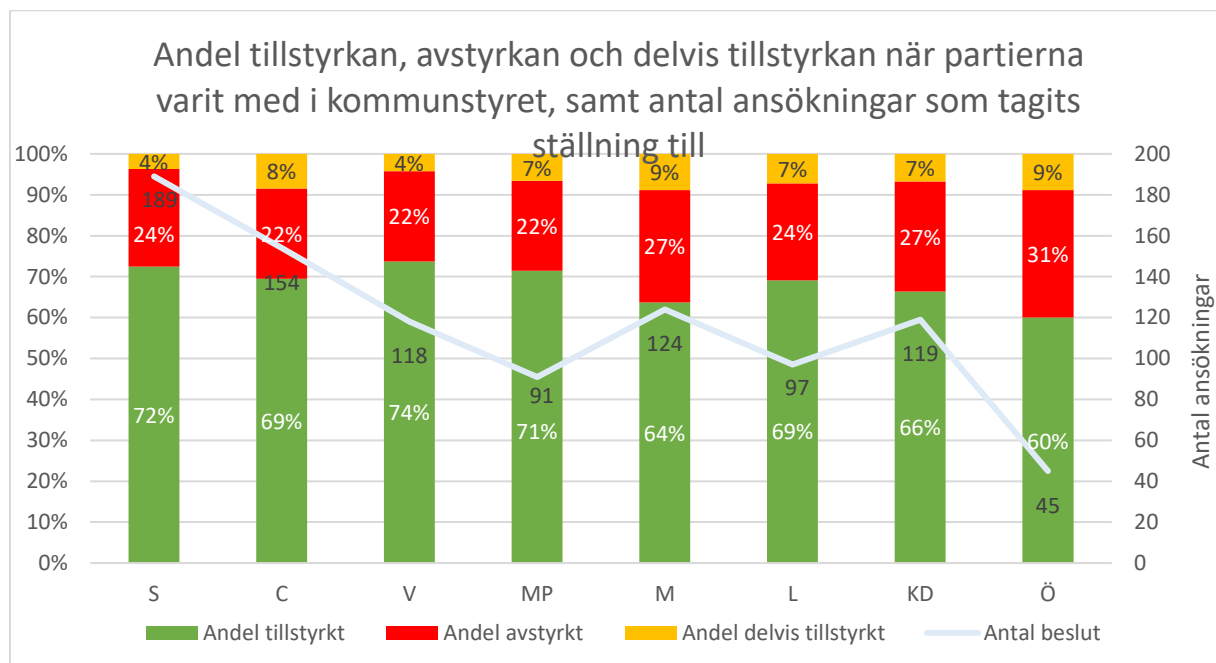
Partiernas ställningstagande följer ungefär samma mönster som ovan, men med större skillnader mellan partierna. C är fortfarande det parti som ställt sig för tillstyrkan i störst utsträckning och SD är det parti som ställt sig för att avstyra störst andel av ansökningarna.

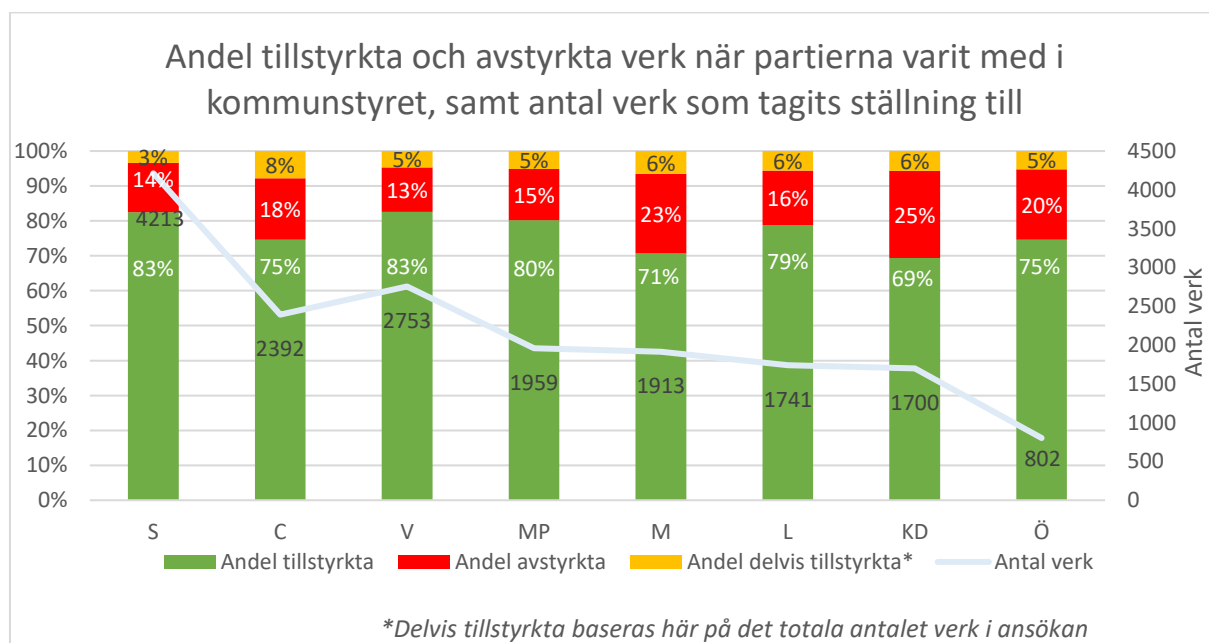
3.7 Beslut i relation till partier i det politiska styret

För att undersöka om det, statistiskt sett, varit lättare eller svårare att få tillstyrkan beroende på vilka partier som är med i det politiska styret i kommunen har vi studerat andelen tillstyrkta, avstyrkta respektive delvis tillstyrkta ansökningar när respektive parti varit med i styret.

Vi har antagit att styret tillträdde omedelbart efter kommunvalen i september (enligt uppgifter om styre från Sveriges Kommuner och Regioner, SKR). I kommuner där S, V och MP ingått i styret har en något högre andel av ansökningarna tillstyrkts än när övriga partier varit med i styret. Sverigedemokraterna har bara ingått i ett styre och inkluderas inte i figurerna nedan.

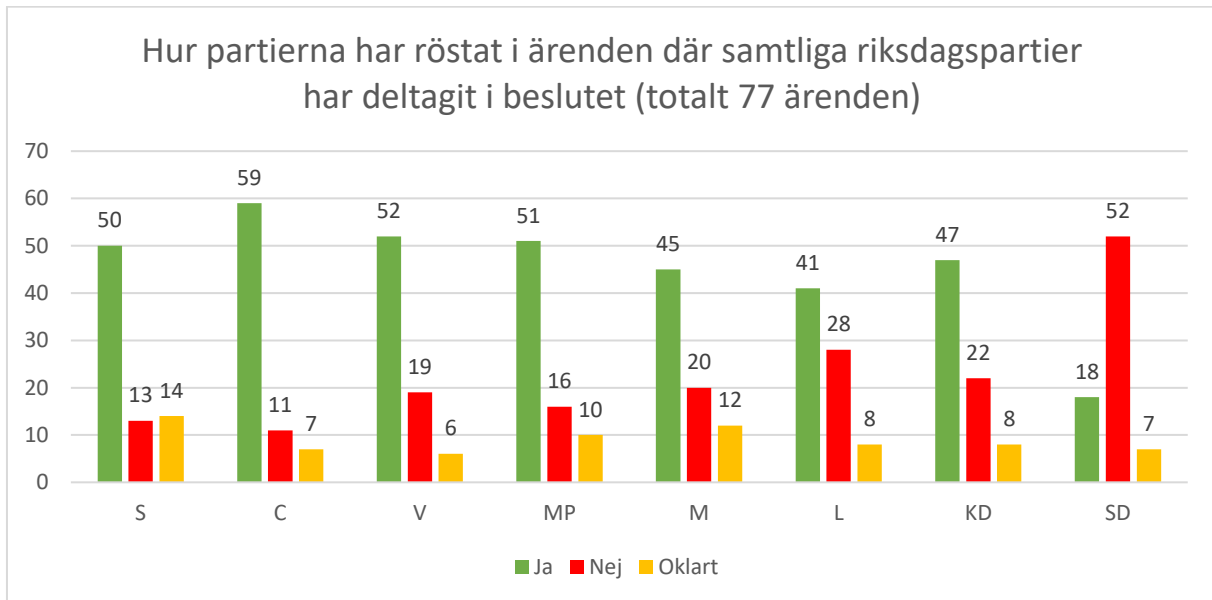
Sett till antalet verk har högst andel tillstyrkts när S och V varit med i styret, men skillnaden är inte så stor.

3.8 Hur partierna röstat när samtliga deltagit i beslutet

Det är möjligt att vissa partier har större representation i kommuner som har bättre, eller sämre, förutsättningar för landbaserad vindkraft, och att detta återspeglas i statistiken.

Därför är det lämpligt att också studera partiernas ställningstaganden till de 77 ansökningar där samtliga åtta riksdagspartier har deltagit i besluten. Bilden blir ungefär den samma. C, V, MP och S har i högre grad än övriga partier röstat för att tillstyrka.

3.9 Utgången när både M och S tillstyrker

Det kan antas att partierna bevakar och påverkas av varandra, att om ett stort parti säger nej ökar sannolikheten att också andra partier säger nej. Det kan också antas att en ansökan tillstyrks om de, historiskt sett, två största partierna i riksdagen röstar för att tillstyrka.

Vi har granskat samtliga 178 ansökningar där både S och M röstat för tillstyrkande, och samtliga dessa utom en har tillstyrkts av kommunen.

4. Allmänhetens och kommunpolitikens inställning

4.1 Allmänheten

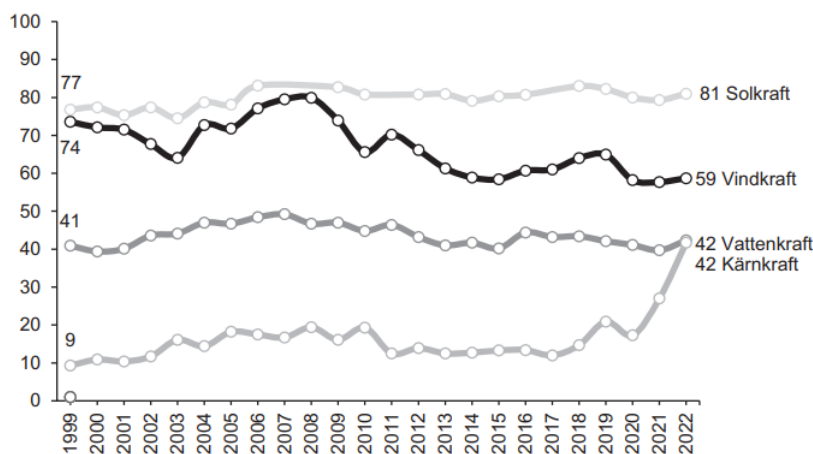
Enligt en Sifo-undersökning³⁵, beställd av nätverket Vindkraftens klimatnytta, är allmänheten positiv till en fortsatt utbyggnad av den landbaserade vindkraften, och de vill även att deras egen kommun ska bidra:

- 56 procent anser att det är bra att myndigheterna vill öka den landbaserade vindkraften från en femtedel till drygt hälften av den nuvarande elanvändningen i Sverige. 35 procent svarar att det är dåligt. 9 procent är osäkra.
- 58 procent anser att den egna kommunen bör bidra till den fortsatta vindkraftsutbyggnaden i Sverige. 29 procent svarar nej på samma fråga. 13 procent är osäkra.

I en SOM-rapport, baserad på SOM-undersökningen 2022, presenteras nya data om allmänhetens inställning till vindkraft.³⁶

Det framgår att andelen som vill "satsa mer" på vindkraft än vad vi gör idag minskat något över tid, men legat relativt stabilt de senaste tre åren och ökade något, till 59 procent, under 2022. Den största förändringen är att andelen som vill satsa mer på kärnkraft ökat markant sedan 2020 och uppgår till 42 procent.

Figur 1 Andel som vill satsa mer på olika energikällor, 1999–2022 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: 'Hur mycket bör vi i Sverige satsa på nedanstående energikällor under de närmaste 5–10 åren?' Figuren visar andelen av de som svarat 'Satsa mer än idag'. Procentbasen utgörs av samtliga som besvarat frågan. Antalet svarspersoner varierar mellan ca 1 400 och 1 800 under den undersökta tidsperioden.

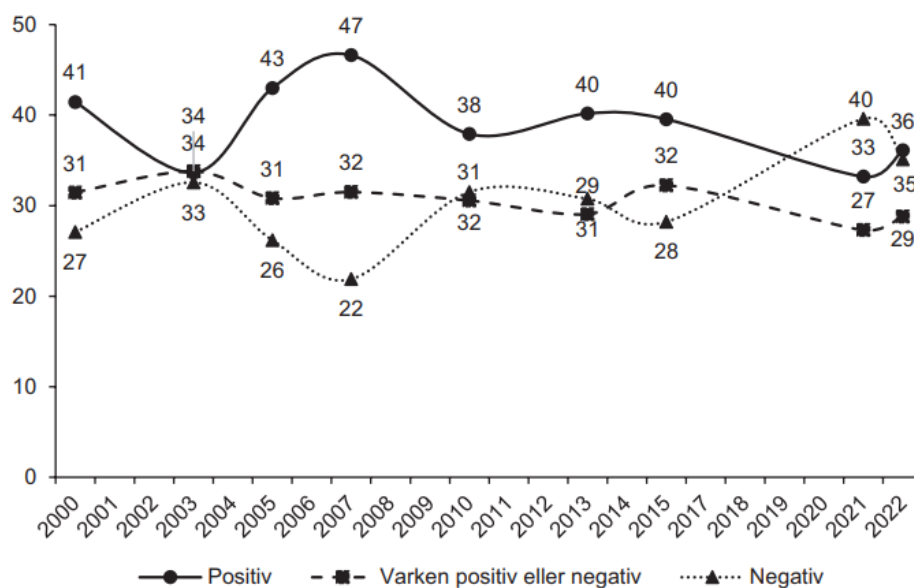
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1999–2022.

³⁵ Nätverket Vindkraftens klimatnytta, 2022-05-03, Majoritet vill se mer vindkraft i sin egen kommun

³⁶ SOM-institutet, 2023-06-01, FÅNGAD AV EN VINDKRAFTSDEBATT, SOFIA AXELSSON, SIMON MATTI OCH BJÖRN RÖNNERSTRAND

Den framgår också att andelen som var positiva till vindkraft i närheten av den fasta bostaden är lägre 2021 jämfört med föregående mätning som var år 2015, medan mätningen 2022 indikerar en viss ökning av de som ställer sig positiva jämfört med 2021.

Figur 4 Vindkraftsetablering i närheten av den fasta bostaden, 2000–2022 (procent)

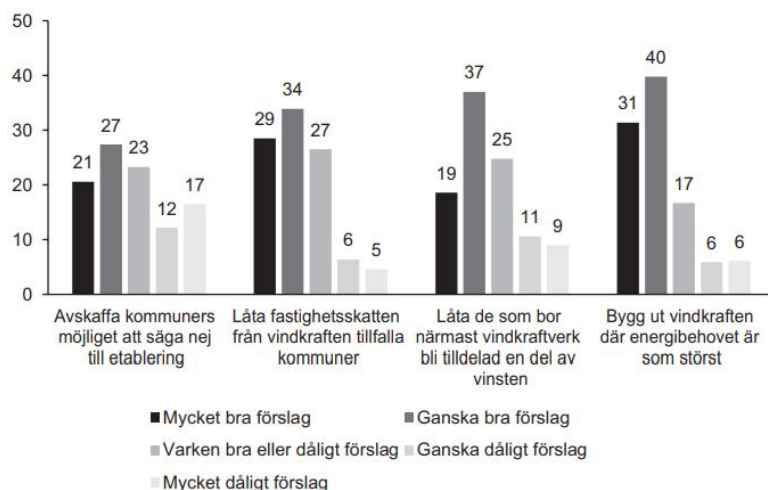

Kommentar: Frågan lyder: 'Hur ställer du dig till etablering av vindkraft i närheten av din fasta bostad.' Positiv består av svarsalternativen 'Mycket positiv' och 'Ganska positiv'. Negativ består av svarsalternativen 'Ganska negativ' och 'Mycket negativ'. Procentbasen utgörs av samtliga som besvarat frågan. Antalet svarspersoner varierar mellan ca 1 500 och 1 700 för den undersökta tidsperioden.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2000, 2003, 2005, 2007, 2010, 2013, 2015, 2021 och 2022.

Det är, enligt SOM-mätningen, väsentligt fler som tycker det är ett bra förslag att avskaffa vetot (48 procent) än som tycker det är ett dåligt förslag (29 procent). Förslaget om att fastighetsskatten från vindkraft ska tillfalla kommuner har stöd av 63 procent, jämfört med att 11 procent anser det är ett dåligt förslag. Det finns också ett starkt stöd för att de som bor närmast ska få ta del av vinsten från vindkraft.

Figur 6 Åsikt om olika vindkraftsförslag, 2022 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: 'Vilken är din åsikt om följande politiska förslag?' Procentbasen utgörs av samtliga som besvarat frågan. Antalet svarspersoner är ca 1 700.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2022.

4.2 Kommunpolitiker om vindkraft och kärnkraft i egna kommunen

Det är betydligt fler kommunpolitiker som är positiva än negativa till ny vindkraft i sin kommun, visar en studie bland nästan 3 600 politiker i kommunfullmäktige gjord av Demoskop våren 2022 på uppdrag av Svensk Vindenergi.

Den exakta frågan löd: "Vad är din inställning till att bygga landbaserad vindkraft i din kommun under de närmaste 5–10 åren?" Nästan hälften, 49 procent, av politikerna var positiva till landbaserad vindkraft i sin kommun, medan 29 procent var negativa.³⁷

Eftersom kommunerna också skulle ha vetorätt mot kärnkraft, så är det även relevant för utbyggnaden av elproduktion att 34 procent av kommunpolitikerna var positiva medan 33 procent var negativa till småskalig kärnkraft i egna kommunen, medan 18 procent var positiva och 40 procent negativa till storskalig kärnkraft i kommunen.

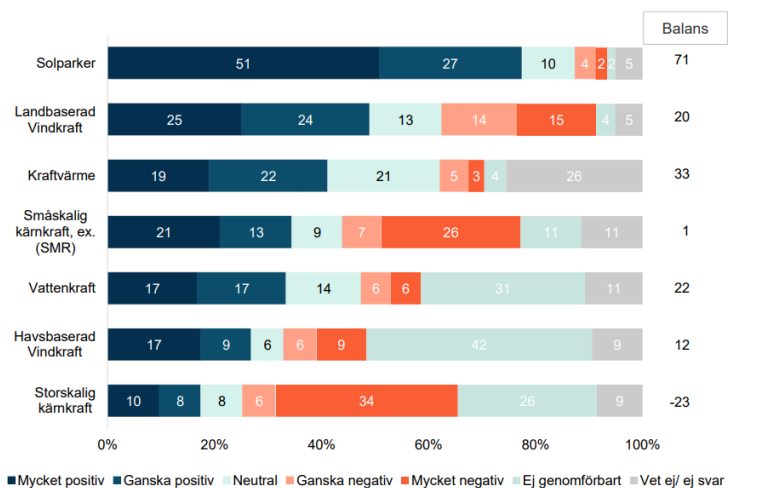
³⁷ Svensk Vindenergi, 2022-05-18, Många kommunpolitiker positiva till ny vindkraft

Inställning till olika energislag

- Solparker är ett okontroversiellt energislag och det finns väldigt få kommunpolitiker som är emot att bygga det i sin kommun.
- Hälften av alla kommunpolitiker är positivt inställda till att bygga landbaserad vindkraft i sin kommun.
- Småskalig kärnkraft har ungefär lika stort stöd som det har motstånd och storskalig kärnkraft är det enda energislaget som visar en tydlig negativ opinion emot

Fråga: Vad är din inställning till att bygga nedanstående i din kommun under de närmaste 5–10 åren?

Bas: Samtliga, 3596 intervjuer.

Balans= Andel (%) som är mycket/ganska positiv minus andelen (%) som är mycket/ganska negativ

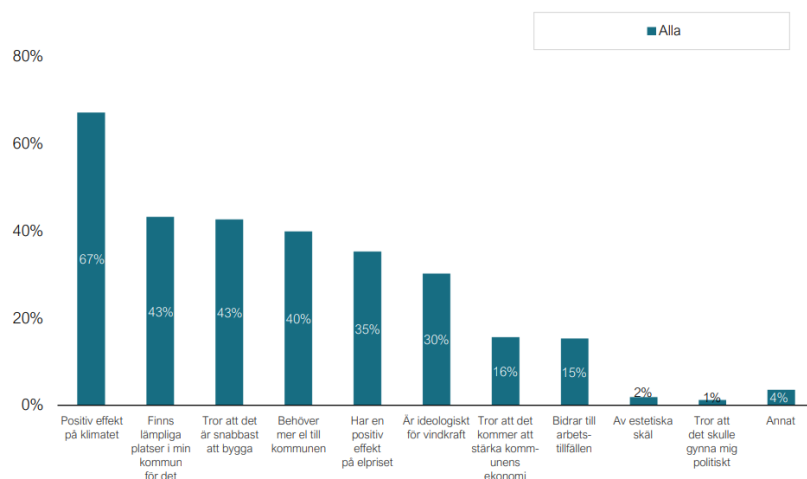
Klimatet (67 procent) är det i särklass viktigaste skälet för de kommunpolitiker som är positiva till att det byggs vindkraft i egna kommunen, medan sysselsättningen kommer först på åttonde plats (15 procent).

Orsaker till positiv inställning vindkraft

- 2 av 3 som är för vindkraft uppger att det är eftersom de anser att det har en positiv effekt på klimatet, vilket även är den klart mest populära anledningen.
- Att det finns lämpliga platser, att det går snabbt att bygga samt att kommunen behöver mer el är även anledningar till att man är positivt inställd till vindkraft.

Fråga: Du har uppgett att du är positivt inställd till att bygga vindkraft i din kommun. Varför?

Bas: Uppgett att man är mycket/ganska positiv till att bygga vindkraft, 2014 intervjuer.

Av de som är emot att det byggs landbaserad vindkraft i kommunen vill 61 procent satsa på andra kraftslag. Nästan lika många anger vindkraftens ljudnivåer och påverkan på djurliv som förklaringar.

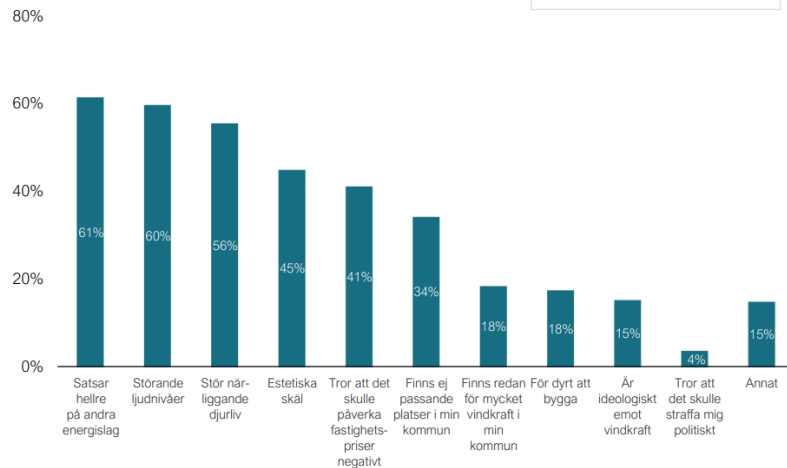
Negativ inställning till landbaserad vindkraft

- Av de som är emot landbaserad vindkraft så handlar det om en vilja att satsa på andra energislag, men även om specifika faktorer som har att göra med vindkraften.
- 6 av 10 av dem som är negativt inställda uppger att det har att göra med störande ljudnivåer och 56% anser att det stör närliggande djurliv.

Fråga: Du har uppgivit att du är negativt inställd till att bygga landbaserad vindkraft i din kommun. Varför?

Bas: Uppgivit att man är mycket/ganska negativ till att bygga landbaserad vindkraft, 1039 intervjuer.

demoskop

Det främsta sättet att få politikerna mer positiva till vindkraft i egna kommunen vore att öka de ekonomiska incitamenten. 30 procent anger att kommunen ska få ekonomiska ersättning av staten, 28 procent att närboende och kommuninvånarna erbjuds bli delägare i vindkraftverken och 25 procent anger att de som vill bygga vindkraft "ökar sitt stöd (bygdemedel) till näraliggande samhällen."

Vad skulle öka acceptansen för vindkraft?

	Samtliga	M	L	C	KD	MP	S	V	SD
Att kommunen fick ekonomisk ersättning av staten	30%	18%	26%	45%	28%	54%	35%	45%	13%
Att de som vill bygga ut vindkraften erbjuder de närboende och kommuninvånarna att bli delägare i vindkraftverken	28%	19%	28%	48%	21%	59%	28%	36%	11%
Att de som vill bygga vindkraften ökar sitt stöd (bygdemedel) till de näraliggande samhällena	25%	14%	18%	43%	19%	47%	29%	34%	9%
Att vindkraftverken var tystare	21%	23%	28%	21%	26%	22%	23%	18%	13%
Bättre dialog/samverkan med vindkraftsprojektörer	16%	12%	21%	20%	14%	29%	18%	17%	5%
Att kommunen själv ägde vindkraftverken	14%	5%	6%	8%	7%	33%	20%	44%	9%
Att industri byggdes ihop med vindkraften	13%	12%	12%	15%	11%	21%	15%	14%	8%
Att vindkraftverken var lägre	9%	10%	11%	8%	12%	6%	8%	7%	6%
Att hinderbelysningen kunde dimmas ned	6%	4%	8%	11%	5%	12%	6%	6%	2%
Annat	14%	19%	15%	9%	14%	9%	8%	10%	28%
Tveksam, vet ej	15%	22%	20%	5%	19%	3%	12%	5%	32%

Politikerpanelen
demoskop

Fråga: Vad skulle kunna få dig att bli mer positivt inställd till att bygga vindkraft i din kommun?

Bas: Samtliga, 3596 intervjuer.

4.3 Kommunpolitiker om olika förslag

Demoskop har också, inom ramen för sin politikerpanel 2022 och på uppdrag av nätverket Vindkraftens klimatnytta, undersökt vilken inställning politikernas i fullmäktige har till tre olika

förslag.³⁸ Endast de som hade en uppfattning i frågan är inkluderade i nedanstående redovisning:

- 87 procent av kommunpolitikerna håller med om att *”Staten bör överföra fastighetsskatten för vindkraft till de kommuner där vindkraften byggs”*. Det finns en mycket stor majoritet för förslaget inom samtliga riksdagspartier, från Sverigedemokraterna (70 procent) till Miljöpartiet (99 procent).
- 85 procent ställer sig bakom förslaget att *”Kommunernas beslut om att antingen godkänna eller stoppa en vindkraftspark bör komma tidigt i processen och ett beslut att godkänna ska inte senare under tillståndprocessen kunna rivas upp.”*
- 83 procent är också positiva när det gäller det tredje förslaget: *”Staten bör återinföra det tidigare stödet till kommunernas planering för var det bör – och inte bör – vara möjligt att bygga vindkraft.”*

Sammantaget deltog 3 596 politiker i kommunfullmäktige i undersökningen, vilket innebär en svarsfrekvens på 31,5 procent. Minst 2 300 av politikerna hade tagit ställning till och svarat på de tre vindkraftsfrågorna. Svarsfrekvensen var tämligen jämn bland partierna.

³⁸ Nätverket Vindkraftens klimatnytta, juli 2022, Kommunpolitikerna: Ge oss fastighetsskatten från vindkraft

5. Förslag som kan öka andelen tillstyrkan

5.1 Skäl för avstyrkan och överblick förslag

En relevant fråga bör vara varför kommuner ofta stoppar vindkraftsprojekt, i stället för att låta dessa prövas av miljöprövningsdelegationer och domstolar som granskar projektens påverkan på människa, djur och natur.

Incitamentutredningen Värde av vinden har intervjuat 16 kommunpolitiker, huvudsakligen kommunstyrelsens ordförande, som i olika delar av landet har haft att hantera vindkraftsetableringar.

Utredningen gör denna sammanfattning:

”Något förenklat kan tre kategorier urskiljas. Det finns dock inga tydliga gränser, utan kategorierna överlappar med varandra och många kommuner återfinns i flera av dem:

• **Kommuner som säger nej av rättviseskäl: Små befolkningsmässigt, men stora till ytan.** Belägna i första hand i mellersta och norra Sverige. Har tagit ett stort ansvar hittills, genom att säga ja till stora vindkraftsetableringar på land. Har även i många fall en betydande vattenkraftsproduktion. Ofta utmanande ekonomiska förutsättningar för den kommunala ekonomin. För dessa kommuner handlar motståndet till stor del om orättvisa: Att naturresurser i kommunen (fortsätter att) tas i anspråk på ett sätt som påverkar livsmiljön negativt, samtidigt som värdet realiseras på annat håll i landet och varken närområdets eller kommunens ekonomi får någon återbärning:

Lite grovt räknat så kanske vi förbrukar fem procent av den energi som produceras här och resten går någon annanstans ... alltså sett till den energivolym som produceras och exporteras samtidigt som man har, får man ändå säga, ganska tufft att kunna exempelvis hålla igång samhällsservice ... Kommunpolitiker citerad i bilaga 4, s. 8.

I delar av Norrland är landskapet taget i besättning för produktion, och det gör att det är rättviseargumentet som väger starkare ... vi bor ju i ett område där det finns mycket elledningar baserat på 15 vattenkraftverk i Ljungan som är en ren produktionsränna, ... det är ju inte en älv såsom man tänker sig en älv med fisk och biologiskt liv. Det är ju bara produktion, precis som det mesta utav skogen omkring oss är bara produktion. Kommunpolitiker citerad i bilaga 4, s. 8.

• **Kustkommuner: Kommuner som har att ta ställning till vindkraftsparker inom territorialvattnet:**

För dessa kommuner handlar motståndet om hur havsutsikten förändras och till viss del om hur det kan påverka besöks- och fiskerinäringen:

... vi var några partier som tyckte att det var väldigt sorgligt att det skulle förstöra vår fina kust ... då skulle de i så fall stå mycket längre ut så att man inte kunde se dem, men det var ju inte aktuellt. Kommunpolitiker citerad i bilaga 4, s. 8.

Hemsön är i någon mån ansiktet utåt för Härnösand i förhållande till höga kusten ... Landskapsbilden med de höga klipporna och de vill inte ha vindkraft på ... Kommunpolitiker citerad i bilaga 4, s. 8. •

Kommuner som säger nej på grund av påverkan på närboende: Större befolkningsmässigt, men mindre till ytan.

Belägna i första hand i mellersta och södra Sverige. Ofta med bättre ekonomiska förutsättningar. För dessa kommuner handlar det politiska motståndet till stor del om omsorg om dem som bor nära de projekterade parkerna, och om den lokala opinion som dessa är drivande i:

Jag blev nästan nerringd och nermailad av detta, förtvivlade människor som såg sin boendemiljö bli förstörd. Så det var ett fruktansvärt stort motstånd, ... det är oro för buller och för påverkan av infraljud och så vidare ... Kommunpolitiker citerad i bilaga 4, s. 4.

Jag har varit där på plats och jag noterar ju också att man hör liksom vindkraftverken och är man van att bo i skogsmiljö där det faktiskt är helt tyst så är det ju ett påtagligt ljud ... Landskapsbilden är förändrad. Det är vägar liksom överallt. Kommunpolitiker citerad i bilaga 4, s. 4.

I alla tre kategorierna – men kanske framför allt de två sistnämnda – påverkar även en mer övergripande energipolitisk dimension. Många av de intervjuade kommunpolitikerna framhäver att vindkraftsfrågan blivit politiserad (se bilaga 4, s. 6).³⁹

Det har presenterats en rad olika förslag om vad regering och riksdag kan göra för att reducera andelen vindkraftsprojekt som stoppas av det kommunala vetot. Förslagen har främst handlat om:

- **Planeringsstöd till länsstyrelserna**
- **Planeringsstöd till kommunerna**
- **Kompensation till närboende och rätt till inlösen**
- **Ersättning till kommunerna**
- **Tidigarelagd beslut som inte kan återkallas**
- **Släckt hinderbelysning när inget flyg är i närheten**
- **Partiernas kommunikation**

I följande kapitel redovisar vi även vad vindkraftsbranschen anser om de olika frågorna, väl medvetna om att deras uppgift är att tillgodose medlemmars intressen.

5.2 Planeringsstöd till länsstyrelserna

Naturvårdsverket och Energimyndigheten har i sin nationella strategi⁴⁰ för en hållbar vindkraftsutbyggnad på land, brutit ned – vad myndigheterna anger som – det samlade utbyggnadsbehovet per län.

Myndigheterna föreslår i den nationella strategin ”att länsstyrelsen ges i uppdrag att:

- *utifrån det nationella planeringsunderlaget genomföra regionala analyser och ta fram ett regionalt planeringsunderlag som visar potentiella områden för vindkraft.*
- *undersöka förutsättningarna för att uppfylla det regionala utbyggnadsbehovet och redovisa det*

³⁹ Utredningen Värdet av vinden, Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, SOU 2023:18, 2023-04-27

⁴⁰ Energimyndigheten och Naturvårdsverket, 2021-01-28, Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad

samt de hinder, utmaningar och möjligheter som finns regionalt till Energimyndigheten och Naturvårdsverket.”

Vidare anges att Energimyndigheten i den kommande revideringen av riksintresseområden för vindbruk planerar ”att utgå från de regionala planeringsunderlag som kommer att tas fram inom ramen för denna strategi. Det förmodas ge riksintresseområdena en tydligare geografisk koppling och förankring utifrån lokala och regionala förutsättningar, vilket i sin tur möjliggör framtagande av bättre värdebeskrivningar än vad som finns idag. Det bör underlätta avvägningar mellan vindkraften och andra intressen och skulle enligt Energimyndighetens bedömning kunna ge riksintresse vindbruk en starkare ställning i planerings- och tillståndsprocessen än vad de har idag.”

Länsstyrelsernas arbete ska genomföras i samarbete med kommunerna, och om det blir framgångsrikt kan det både påverka kommunerna i veto-frågan och den efterföljande miljöprövningen.

När riksdagen fällde regeringens budgetförslag för 2022 försvann dock det planerade stödet till länsstyrelserna.

Den förra regeringen inkluderade frågan om planeringsstöd i direktiven till incitamentutredningen⁴¹ och i april 2023 föreslog utredningen: ”Förslaget i Energimyndighetens och Naturvårdsverkets nationella strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad, om att länsstyrelserna ges i uppdrag att utarbeta regionala planeringsunderlag, bör genomföras.”⁴²

Detta motiverades:

”Vi menar, i likhet med Försvarmakten, att Energimyndighetens och Naturvårdsverkets nationella strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad (se avsnitt 5.1 ovan) är rätt tänkt. Vi bedömer att de regionala planeringsunderlag som är avsedda att vara strategins nästa steg kan utgöra en viktig vägledning för kommunernas energiplanering, översiktsplanering och beslut att säga ja eller nej till nya vindkraftsparker. Länsstyrelserna bör därför ges det uppdrag som föreslås i strategin. Uppdraget innebär att undersöka och redovisa förutsättningar för att nå det regionala utbyggnadsbehovet för respektive län och att vidareutveckla och kvalitetssäkra det nationella planeringsunderlaget ur ett regionalt perspektiv. Arbetet ska resultera i ett regionalt planeringsunderlag som visar potentiella områden för vindkraftsetableringar. Arbetet ska ske i samverkan med berörda aktörer inom länet, inklusive kommuner, regionen, samebyar, elnätsföretag, projektörer, intresseorganisationer och andra berörda aktörer.”

Utredningen fortsatte med att poängtera att ”pågående tillståndsprocesser får inte stoppas upp”:

”I vårt samråd har vindkraftsbranschen i huvudsak välkomnat ett större engagemang från statens sida i hur vindkraft ska planeras och även en förbättrad kommunal planering. Branschen har särskilt understrukit vikten av att veta på förhand var stat och kommun vill (och inte vill) att det byggs vindkraft. Den har framhållit, att det är förenat med stora förgäveskostnader när kommunen eller Försvarmakten säger nej i ett sent skede. Samtidigt har branschen framfört oro och anfört: Initiativ såsom länsstyrelsernas planeringsunderlag riskerar att stoppa upp projekt som är redo för kommunal tillstyrkan, och som med nya incitament och kompensationssystem skulle kunna få det. Risken är att många kommuner kommer att avvakta med att säga ja till parker som de i grund och

⁴¹ Regeringen, 2022-04-07, Kommittédirektiv Stärkta incitament för utbyggd vindkraft

⁴² Utredningen Värde av vinden, Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, SOU 2023:18, 2023-04-27

botten är positiva till, till dess först länsstyrelsernas planeringsunderlag, och sedan deras egna översiktsplaner, är färdiga. Båda dessa processer riskerar att ta lång tid. Vi instämmer i detta. Hanteringen av tillståndssökta projekt måste under de närmaste åren ske parallellt med ett utvecklat planeringsarbete.”

5.3 Planeringsstöd till kommunerna

Under alliansregeringen infördes ett planeringsstöd till kommunernas vindkraftsplanering. Boverket skrev i sin utvärdering att totalt 212 kommuner (och 13 länsstyrelser) sökte stödet ”och har arbetat med att ta fram planeringsunderlag och/eller arbetat med vindkraft i en översiktsplaneprocess /.../. Arbetet har lett fram till en av kommunerna uppskattad planeringsberedskap för vindelsproduktion på över 100 TWh/år.” Boverket tilldelades 110 miljoner och knappt 84 miljoner betalades ut.⁴³

Den statliga utredningen ”En rättssäker vindkraftsprövning”⁴⁴ föreslog sommaren 2021 att ett nytt ”planeringsstöd bör införas snarast för kommunernas planering av vindkraft”.

Utredningen motiverade detta med:

”För att säkerställa att översiktsplanerna med avseende på vindkraft är så uppdaterade och detaljerade som behövs bör det enligt utredningen införas ett planeringsstöd motsvarande det som fanns under åren 2007–2012 och som administrerades av Boverket. Behovet av ett sådant stöd har påtalats av många av de aktörer som utredningen träffat under sitt arbete och det tidigare stödet som Boverket administrerade förefaller ha varit såväl uppskattat som behövligt. En ytterligare fördel med ett planeringsstöd kopplat till vindkraftsutbyggnad är att det sätter ljuset på vindkraften i kommunerna och kan ge en diskussion och en generell kunskapshöjning i kommunerna om vindkraft och i bästa fall också till att resurser kan läggas på ytterligare förankring med kommunmedlemmarna, så att tillståndsansökningar för vindkraft tas emot mer positivt av de närboende än vad som annars skulle vara fallet.”

Förslaget fick stöd av samtliga partier (utom Sverigedemokraterna) i Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), som ansåg att ett ”ekonomiskt stöd för kommunernas planering av vindkraft i översiktsplanen bör införas”. Detta kan ”vara avgörande för att ge även kommuner med begränsade resurser möjlighet att prioritera att ta fram uppdaterade underlag gällande vindkraft”.⁴⁵

Incitamentutredningen Värde av vinden föreslog i april 2023 ”att tillfälligt ekonomiskt stöd för att stärka kommunernas förmåga till energiplanering, med fokus på planering av utbyggd fossilfri elproduktion (inklusive fysisk planering av vindkraft), ska införas. Stödet ska vara totalt 120 miljoner kronor fördelat över åren 2024–2027.”⁴⁶

Utredningen motiverade detta bland annat med att:

”Sveriges möjlighet att möta ett kraftigt utökat elbehov kommer till stor del vara avhängigt av kommunernas förmåga att effektivt genomföra strukturerade och transparenta planeringsprocesser. På kort sikt handlar det framför allt om fysisk planering av vindkraft. Att de

⁴³ Boverket, december 2012, Utvärdering och uppföljning av stöd till planeringsinsatser för vindkraft

⁴⁴ En rättssäker vindkraftsprövning, juni 2021, betänkande SOU 2021:53

⁴⁵ SKR, 2021-09-02, yttrandet över En rättssäker vindkraftsprövning

⁴⁶ Utredningen Värde av vinden, Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, SOU 2023:18, 2023-04-27

kommunala processerna är viktiga är inte minst för att kommunerna, med stöd i en underbyggd planering, ska kunna ge tidiga och tydliga besked till vindkraftsprojektörer om var de önskar att vindkraftparker byggs. Men också för att, genom deltagande och inflytande för dem som berörs, skapa en större lokal acceptans.”

I en inlägga från nätverket Vindkraftens klimatnytta till Regeringskansliet redovisas en granskning av Westander Klimat och Energi. Sammantaget granskades 195 vindbruksplaner och 17 avgjorda ansökningar som helt eller delvis stoppats av det kommunala vetot, trots att området var utpekat som lämpligt i vindbruksplan eller översiktsplan. Slutsatsen var att planernas styrande effekt för kommunernas beslut är väsentligt lägre när vindbruksplanen är äldre än när den är ny.⁴⁷

Uppdaterade vindbruksplaner har två fördelar: Lokala konflikter kan reduceras om man nyligen, i en öppen och demokratisk process, tagit ställning till vilka områden som är lämpliga för vindkraft. Dessutom blir det mer förutsägbart var man får bygga och projektörerna kan fokusera sina resurser på områden där kommunerna välkomnar vindkraft.

5.4 Intäktsdelning med närboende och rätt till inlösen

Den förra regeringen skrev i direktiven till Incitamentutredningen, att utredningen ska: *”lämna förslag till system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad”*.⁴⁸

Svensk Vindenergi har tidigare varit negativ till kompensation till närboende: *”När det gäller ‘att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad’ så ifrågasätter vi värdet av en sådan kompensation. Miljöprövningen är noggrann och Länsstyrelsen/domstolen ger inte tillstånd om det aktuella vindkraftsprojektet har påtaglig påverkan på omgivningen.”* Detta motiveras: *”Om det behövs en standard för kompensation till de ‘vars omgivning påtagligt påverkas’ så bör alla infrastrukturprojekt omfattas, exempelvis järnvägar, motorvägar, förbifarter, broar, förtätning av städer, elnät, elproduktion, industrietableringar etc.”*

Incitamentutredningen Värde av vinden föreslog i april 2023: *”Ägare av bostadsbyggnader inom ett visst avstånd från ett landbaserat vindkraftverk ska ges rätt till en ersättning som motsvarar en andel av den intäkt som verket genererar. Intäktsdelningen ska utgå varje år under verkets livstid.”*⁴⁹

Utredningen förslag är: *”En bostadsbyggnad som ligger på upp till 1 000 meters avstånd från ett vindkraftverk ska berättiga till en årlig ersättning motsvarande 2,5 promille av verkets intäkt. Om avståndet är större, ska beloppet justeras ned linjärt så att det blir noll på ett avstånd om tio gånger verkets totalhöjd. Avstånden ska mätas mellan mittpunkten på vindkraftverkets torn och byggnadens mittpunkt. Intäktsdelning ska utgå för maximalt två verk per bostadsbyggnad. Beloppet ska som lägst vara 1 000 kronor.”*

Svensk Vindenergi (som är en intresse- och lobbyorganisation) skriver i sin kommentar till utredningens förslag: *”Svensk Vindenergi är generellt positiv till förslaget om intäktsdelning med närboende och bygd. Det är bra med ökad tydlighet, men vi vill betona att fördyrade åtgärder kan*

⁴⁷ Svensk Vindenergi och nätverket Vindkraftens klimatnytta, 2021-07-16, Statligt stöd till kommunernas vindkraftsplanering i budgetpropositionen

⁴⁸ Ibid

⁴⁹ Utredningen Värde av vinden, Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, SOU 2023:18, 2023-04-27

leda till att investerarnas intresse minskar.” Svensk Vindenergi anser att ”Omsättningen som intäktsdelningen utgår från bör vara faktisk omsättning, inte en beräknad omsättning utifrån spotpris på elmarknaden”.⁵⁰

Utredningen föreslår också att ”Den som äger en bostadsfastighet intill en ny landbaserad vindkraftspark ska, under vissa förutsättningar, ha rätt att få fastigheten inlöst av parkens tillståndshavare.”⁵¹

Svensk Vindenergi skriver i sin kommentar till utredningens förslag att de inte stödjer ”införandet av rätt till inlösen för fastighetsägare intill nya vindkraftsparker. Den långa tid som förflyter från att löftet utfärdas till dess att parken är i drift innebär en tydlig risk för tvister och domstolsförhandlingar. Förslaget gör en redan krånglig hantering ännu krångligare och skapar osäkerhet som påverkar investeringsviljan negativt.”⁵²

5.5 Ersättning till kommunerna

Den förra regeringen skrev i utredningsdirektiven till Incitamentutredningen: ”En särskild utredare ska lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft, i syfte att klara klimatomställningen och den ökade elektrifieringen av samhället.” Utredningen skulle också ”bedöma om finansieringen av förslagen bör ske via statens budget eller från verksamhetsutövarna.”⁵³

I Tidöavtalet i november 2022 angavs att utredningen får ”ett tilläggsuppdrag att tydligt föreslå hur verksamhetsutövarna ska ersätta kommunerna vid vindkraftsutbyggnad”⁵⁴ och i tilläggsdirektiv till utredningen slogs fast: ”Uppdraget att bedöma om finansieringen av förslagen bör ske via statens budget eller från verksamhetsutövarna tas bort. Finansieringen ska ske från verksamhetsutövarna.”⁵⁵

Det ursprungliga direktivet hade möjliggjort för utredningen att föreslå att en summa motsvarande fastighetsskatten från vindkraft skulle överföras från staten till kommunerna, vilket utredningen delvis föreslog i sin sista samrådspromemoria. Men utredningen ansåg att ett förslag skulle strida mot utredningsdirektivet.

Utredningen skrev i sitt betänkande: ”Tillräckliga incitament för kommuner att medverka till utbyggd vindkraft kan bara uppnås genom en kommunal intäkt. En sådan intäkt kan enbart åstadkommas genom statlig finansiering eller beskattning. Inget av de alternativen är dock utifrån utredningens direktiv möjliga att föreslå. Frågan om kommuners incitament bör därför skyndsamt beredas vidare inom Regeringskansliet.”⁵⁶

Branschorganisationen Svensk Vindenergi skriver i sin kommentar till utredningens betänkande: ”Det är mycket bra att utredningen är tydliga med att det bara är statlig finansiering eller beskattning som kan ge kommunerna tillräckligt incitament att säga ja oftare, utan att samtidigt minska

⁵⁰ Svensk Vindenergi, 2023-04-27, Svår balansgång mellan stärkt incitament och behållen investeringsvilja

⁵¹ Utredningen Värde av vinden, Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, SOU 2023:18, 2023-04-27

⁵² Svensk Vindenergi, 2023-04-27, Svår balansgång mellan stärkt incitament och behållen investeringsvilja

⁵³ Regeringen, 2022-04-07, Kommittédirektiv Stärkta incitament för utbyggd vindkraft

⁵⁴ Tidöavtalet, Överenskommelse för Sverige

⁵⁵ Tilläggsdirektiv, 2022-11-24, Tilläggsdirektiv till utredningen Stärkta incitament för utbyggd vindkraft

⁵⁶ Utredningen Värde av vinden, Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, SOU 2023:18, 2023-04-27

investerarintresset. Ett kommunalt incitament som endast gäller vindkraft och bekostas av vindkraftsägarna skulle fungera som en straffavgift, likt kärnkraftens effektskatt.”⁵⁷

En viktig fråga är vilka incitament som behövs för att kommunerna ska acceptera och tillstyrka vindkraft.

”Svensk Vindenergi har tidigare föreslagit att incitamentet gäller all elproduktion inom kommunen och utbetalas årsvis. Som lägst bör incitamentet ligga i nivå med fastighetsskatten för elproducerande anläggningar, idag i intervallet 0,5–1,7 öre pekande.”⁵⁸

Om en summa motsvarande fastighetsskatten för vindkraftverken skulle överföras från staten till kommunerna: För varje TWh ny vindkraft (cirka 40 landbaserade vindkraftverk) skulle kommunen få nio miljoner kronor om året under de sju första åren och totalt 137 miljoner under 30 år. Räcker det, eller behövs det mer?

För att ligga i nivå med Energimyndighetens scenario om 100 TWh landbaserad vindkraft år 2035 kommer det att krävas ytterligare 30 TWh landbaserad vindkraft, utöver alla projekt som redan fått tillstånd eller är i tillståndsprövsprocess. Det är, enligt vår bedömning, därutöver möjligt att relativt snabbt bygga ut den havsbaserade vindkraften med cirka 30 TWh i Sveriges sjöterritorium. Det innebär sammantaget i runda tal 60 TWh vindkraft där det krävs kommunal tillstyrkan.

Om staten *exempelvis* skulle överföra 50 miljoner kronor om året till kommunerna för varje TWh ny elproduktion så skulle det motsvara 3,0 miljarder om året (i 30 år) för att bygga ut ytterligare 60 TWh vindkraft. Det vore sannolikt en mycket kostnadseffektiv metod för att öka elproduktionen, pressa elpriset, underlätta elektrifieringen, öka antalet arbetstillfällen, öka inkomsterna från energiskatt samt minska Europas beroende av rysk fossilgas och minska Europas utsläpp av växthusgaser.

En sådan statlig överföring vore i linje med en analys från Chalmers och andra aktörer till Incitamentutredningen: ”Sammanfattningsvis kan det konstateras att ifall kompensationsystem – för både land- och havsbaserad vindkraft (inom territorialgränsen) - inte kommer till stånd och kommuners tillstyrkansgrad förblir på nuvarande nivå så är det mycket osannolikt att svensk industris ambitionsnivåer för elektrifiering fram till 2030 kan infrias (och därmed även efter det).”⁵⁹

Det bör påpekas att en statlig ersättning inte alls vore oförenlig med Tidöavtalet. Där angavs, som sagt, att utredningen får *”ett tilläggsuppdrag att tydligt föreslå hur verksamhetsutövarna ska ersätta kommunerna vid vindkraftsutbyggnad”*⁶⁰ men det motsäger inte att *också* staten ska säkerställa fortsatt elproduktion genom att ersätta kommuner som accepterar sådan.

Om staten inför en ersättning till kommuner bör denna vara teknikneutral också omfatta all fossilfri elproduktion, alternativt sådan elproduktion till kräver kommunal tillstyrkan (det vill säga vindkraft och kärnkraft).

5.6 Tidigarelagt beslut som inte kan återkallas

Den förra regeringen föreslog⁶¹ att kommunernas beslut om vindkraft ska tidigareläggas och att tillstyrkanden ska vara bindande, vilket var i linje med utredningens förslag.⁶² Alla partier utom SD

⁵⁷ Svensk Vindenergi, 2023-04-27, Svår balansgång mellan stärkt incitament och behållen investeringsvilja

⁵⁸ Svensk Vindenergi, 2022-04-11, Kommentar till regeringens vindkraftspaket

⁵⁹ Utredningen Värde av vinden, Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, SOU 2023:18, 2023-04-27, Del 2

⁶⁰ Tidöavtalet, Överenskommelse för Sverige

⁶¹ Regeringen, 2022-03-31, proposition 2021/22:210, Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft

⁶² En rättssäker vindkraftsprövning”, juni 2021, betänkande SOU 2021:53

ställdes sig i SKR bakom förslagen.⁶³ Därefter har C, M, KD, L och SD i sina motioner avstyrkt propositionen⁶⁴ och efter en riksdagsdebatt⁶⁵ om betänkandet den 17 juni 2022 avslogs den.

I februari 2023 tog Socialdemokraterna upp förslaget igen i ett utskottsinitiativ i miljö- och jordbruksutskottet.⁶⁶ Denna gång röstade Centerpartiet för förslaget, som dock bordlades.

Man bör notera att regeringen tog bort det mest kontroversiella i utredningens förslag, nämligen att kommunernas översiktsplaner skulle bli mer styrande för kommunernas beslut.

Under presentationen⁶⁷ av ”Incitamentutredningen” i april 2023 uppgav klimat- och miljöminister Romina Pourmokthari att departementet nu ser över möjligheten att gå vidare med den tidigare utredningen, bland annat baserat på vad partierna i regeringsunderlaget skrev i sina motioner. Dessa partier ansåg i utskottets betänkande över propositionen att förslaget om karta, antalet verk och dess höjd var ”ett alltför begränsat underlag”.

Regeringen har ett starkt incitament att tidigarelägga tidpunkten för kommunernas beslut, eftersom regeringen vill korta handläggningstider i miljöärenden. Den nuvarande ordningen där kommunerna yttrar sig efter ansökan är inlämnad innebär väsentligt längre handläggningstider än om beslutet skulle fattas tidigare.

5.7 Släckt hinderbelysning när inget flyg är i närheten

Hinderbelysningen har spelat en stor roll i debatten om landbaserad vindkraft och om havsbaserade projekt på västkusten. De ”högintensiva blinkande ljusen” kan påverka kommunpolitikerna vid sina beslut.

Energiföretagen, Svensk Vindenergi och Svensk Vindkraftförening har två förslag i en debattartikel⁶⁸ i mars 2022 ”som regeringen kan genomföra snabbt”:

”1. Ge Transportstyrelsen i uppdrag att harmonisera kraven på hinderbelysning för vindkraft med internationella riktlinjer. Enligt ICAO, den internationella civila luftfartsorganisationen, räcker det med medelintensivt rött ljus för byggnader upp till 315 meters total höjd.

2. Ge Transportstyrelsen i uppdrag att utarbeta grundläggande bestämmelser för behovsstyrd hinderbelysning i svenska vindkraftverk, en teknik som redan används i andra EU-länder och som innebär att hinderbelysningen kan vara släckt när inget flygplan är i närheten.”

I april 2022 presenterade Totalförsvarets forskningsinstitut sin rapport ”Möjligheter till samexistens mellan Försvarsmaktens verksamhet och utbyggd vindkraft”.⁶⁹ Rapporten beställdes av Energimyndigheten och Försvarsmakten, och är relevant för det fortsatta arbetet.

- FOI föreslår att kraven på hinderbelysning harmoniseras med de internationella reglerna, vilket skulle innebära mindre störningsmoment för närboende.

⁶³ SKR, 2021-09-02, yttrande, En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53)

⁶⁴ Riksdagen, juni 2022, Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft, Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU28

⁶⁵ Riksdagen, 2022-06-17, debatt om förslag: Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft

⁶⁶ Riksdagen, 2022-02-21, protokoll miljö- och jordbruksutskottet, utskottsinitiativ

⁶⁷ Regeringen, 2022-04-27, Pressträff om stärkta incitament för utbyggd vindkraft

⁶⁸ Svensk Vindenergi, 2022-03-22, Släck vindkraftverkens hinderbelysning när inget flyg är i närheten

⁶⁹ FOI, 2022-04-22, Möjligheter till samexistens mellan Försvarsmaktens verksamhet och utbyggd vindkraft

- ”reglerna för hinderbelysning i Sverige (borde) harmoniseras med de internationella reglerna.”
- FOI avvisar inte behovsstyrd hinderbelysning utan menar att den behöver fortsätta utredas. De menar även att Försvarsmakten bör fortsätta vara aktiv i diskussionen om potentialen i passiva eller meteorologiska system för styrning. Försvarsmakten har tidigare varit avvisande.
 - ”I sitt yttrande från sommaren 2021 motsätter sig Försvarsmakten fortsatt behovsstyrd hinderbelysning. Försvarsmakten öppnar dock för en dialog om harmonisering av reglerna gentemot ICAO:s lägre krav på hinderbelysning på vindkraftverk över 150 meter. Detta skulle enligt Försvarsmakten i förlängningen kunna innebära att behovsstyrd hinderbelysning på vindkraftverk inte behöver införas överhuvudtaget. I den dialogen borde också en diskussion föras om potentialen i behovsstyrd hinderbelysning med passiva och meteorologiska system för styrning.”

I en skriftlig fråga från Jens Holm (V) i maj 2022 om hinderbelysning för vindkraftverk⁷⁰ svarade dåvarande energiminister Khashayar Farmanbar bland annat:

”Möjliggörandet av behovsstyrd hinderbelysning är, precis som Jens Holm tar upp, en viktig fråga kopplat till utbyggnaden av vindkraft.

Regeringen uppdrog därför åt Transportstyrelsen i regleringsbrevet för 2021 att redogöra för hur myndighetens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:155) om markering av föremål som kan utgöra en fara för luftfarten och om flyghinderanmälan förhåller sig till de internationella standarder och rekommendationer som anges i Chicagokonventionens Annex 14 Aerodromes avseende möjligheten att bevilja undantag från reglerna och medge behovsstyrd hinderbelysning för vindkraftverk. Enligt uppdraget skulle Transportstyrelsen vidare redovisa en jämförelse mellan det svenska regelverket och andra relevanta europeiska länders nationella regelverk gällande behovsstyrd hinderbelysning.”⁷¹

Incitamentutredningen skriver i sitt betänkande att ”reglerna för hinderbelysning behöver ägnas fortsatt uppmärksamhet av regeringen”.⁷² Utredningen skriver:

”Försvarsmakten har i oktober 2022 redovisat ett uppdrag om hur samexistensen med vindkraften kan förbättras. I rapporten anges dock att Försvarsmakten fortsatt avstyrker behovsstyrd hinderbelysning. I utredningens samråd har flera parter ifrågasatt den svenska hållningen. Det har framhållits att svenska regler skiljer sig avsevärt mot internationella (ICAOs) rekommendationer, som innebär att vindkraftverk under 315 meter inte behöver ha högintensiva blinkande ljus. Det har även framhållits att Transportstyrelsens rapport visar att alla studerade länder, varav flera medlemmar i Nato, använder minst en form av behovsstyrning. Frågan om hinderbelysning har inte ingått i vårt arbete, men det är utifrån vårt arbete tydligt att ett förändrat regelverk skulle vara av stor betydelse för möjligheterna till fortsatt utbyggnad av vindkraften. Frågan behöver därför ägnas fortsatt uppmärksamhet av regeringen.”

⁷⁰ Riksdagen, maj 2022, Fråga 2021/22:1595 Krav på hinderbelysning för vindkraftverk

⁷¹ Riksdagen, 2022-05-25, Svar på fråga 2021/22:1595 Krav på hinderbelysning för vindkraftverk

⁷² Utredningen Värdet av vinden, Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, SOU 2023:18, 2023-04-27

5.8 Partiernas kommunikation

Partiernas ställningstaganden till vindkraft nationellt påverkar hur partierna röstar i kommunerna, och det torde vara mycket viktigt för energiomställningen att inte kärnkraft och vindkraft ställs mot varandra.

Energi- och näringsminister Ebba Busch sade i februari 2023: *”Det som är realistiskt som ny kraftproduktion är primärt vindkraft, ja, både land- och havsbaserad, om man tittar fem, tio år framåt”*.⁷³

I SVT Agenda samma månad sade Busch att om *”åtminstone hälften”* av all vindkraft som nu väntar på kommunernas avgörande kan gå igenom så *”skulle det göra stor skillnad”*.⁷⁴

Vid halvårsskiftet 2023 fanns det 194 landbaserade vindkraftsprojekt med drygt 3 200 verk, där Försvarmakten inte motsatt sig projektet men där kommunerna ännu inte tagit ställning.⁷⁵ Dessa projekt befinner sig i olika skeden (ansökan, samråd, före samråd) och de ligger i drygt 100 olika kommuner. Om vi antar att 700 av de aktuella verken faller bort av andra anledningar än vetot, och inte leder till ansökan, återstår cirka 2 500 verk. Om dessa verk tillstyrks av kommunerna och om 60 procent därefter får slutligt tillstånd i miljöprövningen kan de producera cirka 30 TWh. Då klarar vi att möta industrins elbehov till 2030.

Men om andelen kommunala veton kvarstår på 2022 års nivå och 73 procent av verken stoppas, så reduceras den nya produktionen till cirka 10 TWh.

⁷³ Dagens Nyheter, 2023-02-18, Buschs nya besked: Vi behöver mer vindkraft överallt

⁷⁴ SVT Agenda, 2023-05-02, Näringslivets krav på regeringen

⁷⁵ Westander Klimat och Energi, 2023-08-08, opublicerad sammanställning

Bilaga: Veto per kommun

Nedan redovisas de 295 ansökningar som det refereras till i Kapitel 2, Det kommunala vetot, utfall

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Dalarna	Avesta	Skansen	2021	26		26	26
Dalarna	Avesta	Skallberget/Utterberget	2015	15	15		
Dalarna	Falun	Enviksberget	2017	13	10	3	
Dalarna	Hedemora	Riskebo	2018	7	7		
Dalarna	Ludvika	Baddoberget/Fjällberget	2014	3	3		
Dalarna	Ludvika	Orrberget/Stensvedberget	2016	10	10		
Dalarna	Malung-Sälen	Fageråsen	2018	38	34	4	
Dalarna	Nordanstig	Jättendal	2021	9		9	5
Dalarna	Rättvik	Lannaberget	2022	35	35		
Dalarna	Smedjebacken	Älgkullen	2018	15	15		
Dalarna/Gävleborg	Hedemora/Hofors	Tjärnäs	2017	22	6	16	16
Dalarna/Gävleborg	Rättvik/Ovanåker	Broboberget	2022	80	80		
Dalarna/Värmland	Malung-Sälen/Torsby	Stölsäterberget	2015	15	15		
Dalarna/Värmland	Malung-Sälen/Torsby	Stölsäterberget	2022	12	12		
Gotland	Gotland	Boge	2016	7		7	
Gotland	Gotland	Forsvidar	2016	13		13	
Gotland	Gotland	Vindpark Forsviden	2020	17		17	
Gotland	Gotland	När Öndarve	2018	1	1		
Gävleborg	Bollnäs	Hallbrån	2015	10		10	10

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Gävleborg	Bollnäs	Tönsen	2016	27	27		
Gävleborg	Ljusdal	Kölvallen	2021	47	43	4	
Gävleborg	Ljusdal	Riberget	2014	19	14	5	
Gävleborg	Ljusdal	Hemberget	2021	34		34	
Gävleborg	Ljusdal	Kölvallen	2017	92		92	
Gävleborg	Ljusdal	Skarpen	2022	23		23	23
Gävleborg	Ljusdal	Högekölen	2016	20	20		
Gävleborg	Ljusdal	Tandsjö	2017	9	9		
Gävleborg	Ljusdal	Gubbaberget	2018	13	13		
Gävleborg	Ockelbo	Stor-Vrängen	2019	13		13	13
Gävleborg	Ockelbo/Söderhamn	Klubbäcken	2014	8		8	8
Gävleborg	Söderhamn	Ödmården	2018	98		98	
Halland	Falkenberg	Björnsåsen	2015	2	2		
Halland	Halmstad, Hylte	Örken-Munkaböl	2019	4	2	2	2
Jämtland	Berg	Gärdesfloberg	2018	6		6	
Jämtland	Berg	Nordkölen	2018	48		48	
Jämtland	Berg	Dalåsen	2016	52		52	52
Jämtland	Bräcke	Kusberget	2019	13		13	
Jämtland	Bräcke	Mörttjärnberget	2016	6		6	6
Jämtland	Bräcke/Ragunda	Björnsjöbodarna	2021	130		130	
Jämtland	Härjedalen	Skaftåsen	2017	63	41	22	
Jämtland	Härjedalen	Svartåsen	2015	26		26	
Jämtland	Härjedalen	Åndberget	2017	101	57	44	

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Jämtland	Härjedalen	Sandtjärnberget	2018	5		5	5
Jämtland	Härjedalen	Ängersjökölen	2018	5		5	5
Jämtland	Krokom	Föllinge/Tornäs	2018	10	10		
Jämtland	Ragunda	Fisksjölandet	2016	8		8	
Jämtland	Ragunda/Strömsund	Skyttmon	2015	40		40	40
Jämtland	Ragunda/Strömsund	Bodhögarna	2018	80		80	80
Jämtland	Strömsund	Bleka	2022	13		13	13
Jämtland	Strömsund	Gåxsjö-Raftsjöhöjden	2014	16	16		
Jämtland	Strömsund	Ollebacken etapp 2	2019	5	5		
Jämtland	Strömsund	Gåxsjö-Raftsjöhöjden	2020	10	10		
Jämtland	Strömsund	Gåxsjö-Raftsjöhöjden	2020	2	2		
Jämtland/Västernorrland	Bräcke/Ånge	Fasikan	2018	35	15	20	
Jämtland/Västernorrland	Ragunda/Sollefteå	Kalkstenshöjden	2015	15		15	
Jämtland/Västernorrland	Sollefteå/Ragunda	Björkhöjden/Björkvattnet	2015	30		30	30
Jämtland/Västernorrland	Sollefteå/Ragunda	Björkhöjden/Björkvattnet	2018	33	33		
Jämtland/Västernorrland	Sollefteå/Ragunda/Strömsund	Ögonfågeln	2018	7		7	7
Jämtland/Västernorrland	Sollefteå/Strömsund	Stamåsen etapp 2	2016	24	24		
Jönköpings län	Aneby	Stora Lönhult	2022	6	4	2	
Jönköpings län	Aneby	Vedbo/Knohult	2015	15	12	3	
Jönköpings län	Aneby	Bordsjö	2020	14		14	
Jönköpings län	Aneby	Vedbo/Älgön	2015	9	9		
Jönköpings län	Aneby	Vedbo/Haurida	2016	4	4		
Jönköpings län	Aneby	Haurida Västra/Norra Vedbo	2016	4	4		

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Jönköpings län	Eksjö	Dödringshult - Bruzaholm	2019	25	23	2	
Jönköpings län	Gislaved	Frosthäls	2019	4	3	1	
Jönköpings län	Gislaved	Palsbo/Sandsebo	2016	37		37	
Jönköpings län	Gislaved	Vimmelstorp	2020	9		9	9
Jönköpings län	Gislaved	Ölmestad 2:6/Klämman	2014	2	2		
Jönköpings län	Gislaved/Gnosjö	Gunillstorp/Tranhult	2015	23		23	23
Jönköpings län	Habo/Mullsjö	Hornamossen	2015	19	10	9	6
Jönköpings län	Jönköping	Lyckås	2021	11		11	11
Jönköpings län	Jönköping	Örserum	2014	18		18	13
Jönköpings län	Jönköping	Sötterfällan	2015	11	11		
Jönköpings län	Mullsjö	Margretholm/Ryfors vindbrukspark	2022	9		9	9
Jönköpings län	Nässjö	Hjärtsöla	2022	4		4	
Jönköpings län	Nässjö	Packebo	2015	8	8		
Jönköpings län	Sävsjö	Tritteboda	2014	15		15	
Jönköpings län	Vaggeryd	Boarp/Tofteryd-Skog	2018	13	4	9	
Jönköpings län	Vaggeryd	Boarp	2022	4		4	4
Jönköpings län	Vetlanda	Lilla Götestorp	2015	4		4	
Jönköpings län	Vetlanda	Skäftesfall	2015	8		8	
Jönköpings län	Vetlanda	St Moshult	2015	2		2	2
Jönköpings län	Vetlanda	Åmjölkesbo	2017	3		3	3
Jönköpings län	Vetlanda	Hökshult 3:3/Slageryd	2017	6	6		
Jönköpings län	Vetlanda/Eksjö	Ökna-Kopparp/Kullboarp	2015	10		10	10
Jönköpings län	Vetlanda/Eksjö	Lockarp, Hageberg, Horsberg och Kättarp	2016	9	9		

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Jönköpings län	Värnamo	Hånger	2016	11		11	
Kalmar län	Borgholm	Nedra Vannborga/Övra Vannborga	2018	2	2		
Kalmar län	Hultsfred	Tönshult 1:5	2019	2		2	2
Kalmar län	Hultsfred	Målilla/Mösjöberget	2020	11		11	11
Kalmar län	Hultsfred	Tönshult	2021	12		12	12
Kalmar län	Kalmar	Värnanäs	2019	6		6	
Kalmar län	Kalmar	Mortorp	2017	1		1	1
Kalmar län	Kalmar	Ljungbyholm/Bockekulla	2014	8	8		
Kalmar län	Kalmar	Österhultsmåla	2014	4	4		
Kalmar län	Kalmar	Bottorp	2015	4	4		
Kalmar län	Mönsterås	Kronobäck/Rävemåla mfl fastigheter	2016	4		4	
Kalmar län	Mönsterås	Åby-Alebo	2017	58	58		
Kalmar län	Nybro	Gränö/Lindås	2017	3		3	3
Kalmar län	Oskarshamn	Ävrö	2014	3		3	
Kalmar län	Torsås	Holma	2015	4		4	
Kalmar län	Torsås	Strömby	2017	6		6	
Kalmar län	Uppvidinge	Bostorp	2017	20		20	20
Kalmar län	Vimmerby	Vennebjörke	2015	2	2		
Kalmar län	Västervik	Lebo	2014	7	5	2	
Kalmar län	Västervik	Lervik	2019	10	8	2	
Kronoberg	Alvesta	Lyngsåsa vindbrukspark	2018	22	22		
Kronoberg	Ljungby	Kånna	2014	7		7	7
Kronoberg	Ljungby	Ljunga	2015	10		10	10

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Kronoberg	Ljungby	Byholma	2014	15		15	15
Kronoberg	Ljungby	Simmarp	2016	16		16	16
Kronoberg	Ljungby	Skäckarp	2021	20		20	20
Kronoberg	Tingsryd	Skåramåla/Karshult	2017	11	8	3	
Kronoberg	Tingsryd	Uråsa	2021	4		4	4
Kronoberg	Tingsryd	Karsamåla/Björksamåla/Skåramåla	2022	7		7	7
Kronoberg	Uppvidinge	Horshaga/Boestad	2016	12	11	1	
Kronoberg	Uppvidinge	Älmedal	2018	12	9	3	
Kronoberg	Uppvidinge	Lenhovda	2014	4		4	
Kronoberg	Uppvidinge	Skögle/Björkåkra/Åseda/Sjömåla	2015	9		9	
Kronoberg	Uppvidinge	Karskruv	2016	50	26	24	
Kronoberg	Uppvidinge	Berg/Flöxhult	2018	40		40	
Kronoberg	Uppvidinge	Mörtelek	2017	2		2	2
Kronoberg	Uppvidinge	Blötskog	2017	3		3	3
Kronoberg	Uppvidinge	Herråkra/Vraneke	2017	8		8	8
Kronoberg	Uppvidinge	Älmedal/Göljhult	2019	9		9	9
Kronoberg	Uppvidinge	Horshaga/Boestad	2019	11		11	11
Kronoberg	Uppvidinge	Marhult/Karma	2016	11	11		
Kronoberg	Uppvidinge	Rosenholm	2016	16	16		
Kronoberg	Uppvidinge	Mörtelek	2017	2	2		
Kronoberg	Växjö	Ellanda	2014	5		5	
Kronoberg	Växjö	Målajord	2017	3	3		
Kronoberg	Växjö	Furuby vindpark	2018	10	10		

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Kronoberg	Växjö/Uppvidinge	Åshult	2017	11	9	2	
Norrbottnen	Arjeplog	Uljabuouda	2020	12	12		
Norrbottnen	Arvidsjaur	Brattberget	2015	17		17	17
Norrbottnen	Kalix	Bergön	2015	29		29	
Norrbottnen	Pajala/Gällivare	Lehtirova	2015	52	52		
Norrbottnen	Piteå	Blåsmark	2018	25		25	25
Norrbottnen	Piteå	Markbygden (etapp 2)	2015	440	440		
Norrbottnen	Piteå	Markbygden (etapp 3)	2018	442	442		
Norrbottnen	Piteå	Stor-Blåliden	2019	8	8		
Norrbottnen	Piteå/Skellefteå	Råliden	2019	54	54		
Norrbottnen	Överkalix	Hällberget	2021	150	57	93	
Skåne	Helsingborg	Hyllstorp	2017	2		2	
Skåne	Helsingborg	Rosendal/Lydinge	2018	6		6	
Skåne	Hässleholm	Nävlinge	2017	20		20	
Stockholms län	Norrtälje	Väddö Tomta	2017	1		1	
Södermanland	Eskilstuna	Duvhällen	2017	10	10		
Södermanland	Gnesta/Flen	Ånhammar	2017	18		18	18
Värmland	Arvika	Stömne	2020	15		15	15
Värmland	Filipstad	Grävlingkullarna	2015	18		18	18
Värmland	Filipstad	Kungbergen	2016	18		18	18
Värmland	Karlstad	Öjering Galtryggen	2021	6	4	2	
Värmland	Karlstad	Långenäs Galtryggen	2021	4	4		
Värmland	Kristinehamn	Ölme	2022	13	11	2	

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Värmland	Kristinehamn	Bäckhammar/Långerud	2017	32	32		
Värmland	Sunne	Fryksdalshöjden	2016	9	8	1	
Värmland	Sunne	Häjsberget/Länsmansberget	2015	18	13	5	
Värmland	Sunne	Norra Länsmansberget	2018	3	3		
Värmland	Säffle	Botillsäter/Botilsäter	2014	2		2	2
Värmland	Säffle	Knöstad	2016	12	9	3	3
Värmland	Säffle	Mohultet	2014	7		7	7
Värmland	Årjäng	Årjäng NV	2014	8	8		
Värmland	Årjäng	Hån Vindpark	2018	7	7		
Värmland	Årjäng	Årjäng NV etapp 2	2018	8	8		
Västerbotten	Bjurholm	Stensvattsmarken	2019	24	24		
Västerbotten	Lycksele	Hornmyran	2022	9		9	
Västerbotten	Lycksele	Norrbäck	2019	55	37	18	
Västerbotten	Lycksele	Hornmyran	2018	9	9		
Västerbotten	Lycksele	Vinliden	2021	11	11		
Västerbotten	Lycksele/Åsele	Vargträsk	2022	21	21		
Västerbotten	Nordmaling	Gabrielsberget Väst	2017	6		6	
Västerbotten	Nordmaling	Ava	2018	19		19	
Västerbotten	Nordmaling	Storfall	2014	20		20	
Västerbotten	Norsjö	Tomasliden	2022	10		10	
Västerbotten	Norsjö	Brinken	2015	7		7	7
Västerbotten	Norsjö	Tomasliden	2017	10	10		
Västerbotten	Robertsfors	Lantvallen	2022	7		7	

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Västerbotten	Robertsfors	Granberget etapp 3	2017	17		17	
Västerbotten	Robertsfors/Umeå	Ivarsboda-Gryssjön/Sävar	2014	55	40	15	
Västerbotten	Skellefteå	Fjällbyn	2014	11		11	
Västerbotten	Skellefteå	Ljusvattnet	2018	39	3	36	12
Västerbotten	Skellefteå	Fjällboheden	2014	10	10		
Västerbotten	Skellefteå	Aldermyrberget	2016	17	17		
Västerbotten	Skellefteå	Brännliden	2017	10	10		
Västerbotten	Skellefteå	Blåbergsliden	2018	29	29		
Västerbotten	Sorsele	Verboberget	2015	5		5	
Västerbotten	Sorsele	Bredträsk	2015	10		10	
Västerbotten	Sorsele	Blaiken etapp 4	2015	14	14		
Västerbotten	Storuman	Inre och yttre Verkanliden	2018	27	27		
Västerbotten	Storuman/Sorsele	Storblaiken	2015	30		30	
Västerbotten	Storuman/Vilhelmina	Pauträsk	2019	120	81	39	
Västerbotten	Umeå	Täfteå	2015	11	11		
Västerbotten	Umeå	Högaliden	2016	25	25		
Västerbotten	Vilhelmina/Storuman	Gråtanliden	2019	155		155	155
Västerbotten	Vindeln	Rambo	2022	17		17	17
Västerbotten	Vindeln	Fäbodliden 2	2019	4	4		
Västerbotten	Åsele	Bäckaskog	2016	15		15	
Västerbotten	Åsele/Lycksele	Fjällberg	2019	48	25	23	
Västerbotten	Åsele/Lycksele	Fäbodberget	2016	40	40		
Västernorrland	Härjedalen	Florkölen	2015	6		6	6

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Västernorrland	Härnösand	Spjutåsberget	2015	4	2	2	
Västernorrland	Härnösand	Lillsela	2016	18		18	
Västernorrland	Härnösand/Kramfors	Björnlandhöjden	2015	55	50	5	
Västernorrland	Kramfors	Storhöjden	2018	45	36	9	9
Västernorrland	Kramfors	Vitberget	2018	35	35		
Västernorrland	Sollefteå	Salsjö	2015	25	24	1	
Västernorrland	Sollefteå	Västvattnet	2019	9		9	
Västernorrland	Sollefteå	Kärmsjö	2015	22		22	22
Västernorrland	Sollefteå	Ranasjö	2016	40	40		
Västernorrland	Sollefteå	Vaberget	2018	12	12		
Västernorrland	Sollefteå	Vaberget	2018	10	10		
Västernorrland	Sollefteå/Kramfors	Knäsjöberget	2017	34	22	12	
Västernorrland	Sollefteå/Kramfors	Sörlidberget	2019	22	22		
Västernorrland	Sollefteå/Kramfors	Sörlidberget	2020	20	20		
Västernorrland	Sollefteå/Kramfors	Knäsjöberget	2020	14	14		
Västernorrland	Sollefteå/Kramfors/Örnsköldsvik	Storhöjden etapp 2	2020	23		23	
Västernorrland	Sollefteå/Örnsköldsvik	Fängsjön och Storsjöhöjden	2018	149		149	98
Västernorrland	Sundsvall	Kråktorpet	2016	52	43	9	3
Västernorrland	Sundsvall	Stockåsbodarna	2021	53	8	45	45
Västernorrland	Sundsvall/Timrå	Stor-skälsjön	2016	65	62	3	
Västernorrland	Timrå/Härnösand	Hästkullen	2014	100	92	8	
Västernorrland	Ånge	Storflöten/Överturingen	2014	38	32	6	
Västernorrland	Ånge	Björnberget	2018	93	60	33	

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Västernorrland	Ånge	Storåsen	2019	33		33	33
Västernorrland	Ånge	Bäråsen	2016	55		55	55
Västernorrland	Ånge	Länsterhöjden/Överturingen	2015	20	20		
Västernorrland	Ånge	Klevberget	2016	35	35		
Västernorrland	Örnsköldsvik	Bursjöleden	2016	22	14	8	
Västmanland	Norberg	Målarberget	2017	39	33	6	
Västmanland	Sala	Norrberget	2016	16		16	
Västra Götaland	Alingsås	Lärkeskogen	2016	12		12	
Västra Götaland	Alingsås/Vårgårda	Rödene Vindkraft	2018	20	13	7	
Västra Götaland	Bengtsfors	Bäcken	2015	10	10		
Västra Götaland	Borås	Vässberg	2014	5	5		
Västra Götaland	Borås/Bollebygd	Hedared	2018	8	5	3	
Västra Götaland	Dals-Ed	Buråsen	2015	10		10	
Västra Götaland	Dals-Ed	Ed SV	2021	10		10	
Västra Götaland	Dals-Ed/Färjelanda	Holmevattnet	2016	6		6	
Västra Götaland	Falköping	Göteve	2014	3	3		
Västra Götaland	Falköping	Henriksfält/Rosenskog	2014	3	3		
Västra Götaland	Falköping	Rosenskog	2015	5	5		
Västra Götaland	Falköping	Orreholmen	2015	2	2		
Västra Götaland	Falköping	Rosenskog	2018	3	3		
Västra Götaland	Gullspång	Oxhagen	2015	2		2	2
Västra Götaland	Hjo	Fågelås	2022	10	7	3	
Västra Götaland	Karlsborg/Tibro	Lunnekullen	2014	65		65	

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Västra Götaland	Lerum	Fyrskog	2018	7		7	
Västra Götaland	Lilla Edet	Högen	2016	4	4		
Västra Götaland	Mariestad	Västra Kinneskogen	2021	14		14	14
Västra Götaland	Mellerud	Ränsliden	2014	7	7		
Västra Götaland	Munkedal	Skottfjället	2021	8		8	8
Västra Götaland	Skara	Nordbillingen	2016	6		6	
Västra Götaland	Stenungsund	Sköllunga	2018	9	3	6	2
Västra Götaland	Strömstad	Femstenaberg	2018	8	8		
Västra Götaland	Svenljunga/Tranemo	Häcksvik	2014	7		7	7
Västra Götaland	Tanum	Naverestads-Sögård	2014	12		12	12
Västra Götaland	Tanum	Lursång	2018	3	3		
Västra Götaland	Tanum/Strömstad	Tormoseröd	2018	13	13		
Västra Götaland	Tidaholm	Råmmarehemmet	2016	4	3	1	
Västra Götaland	Tidaholm	Velinga	2016	12	12		
Västra Götaland	Tranemo/Gislaved	Grönhult	2019	23	13	10	
Västra Götaland	Töreboda	Fägrebo	2015	18	18		
Västra Götaland	Uddevalla	Ljungskilen Hoven	2014	4		4	4
Västra Götaland	Uddevalla	Ljungskile Norra	2014	5		5	5
Västra Götaland	Uddevalla	Stenshult	2014	6		6	6
Västra Götaland	Uddevalla	Forshälla-Hede	2015	17		17	17
Västra Götaland	Ulricehamn	Ekesbo	2014	3		3	3
Västra Götaland	Ulricehamn	Lundby/Trädet	2018	8	3	5	3
Västra Götaland	Ulricehamn	Gullered/Högshult	2014	8		8	8

Län	Kommun	Projektnamn	År slutligt beslut	Antal verk i ursprunglig ansökan	Antal godkända verk	Totalt antal verk som ej fick tillstånd	Antal verk som ej fått tillstånd pga veto
Västra Götaland	Ulricehamn	Timmele/Böne	2014	2	2		
Västra Götaland	Ulricehamn	Stigared	2018	8		8	8
Västra Götaland	Ulricehamn	Boarp	2019	25		25	25
Västra Götaland	Ulricehamn	Dällebo	2017	4	4		
Västra Götaland	Varberg	Vartofta	2016	2		2	
Västra Götaland/Jönköping	Tranemo/Gislaved	Ljungsås/Grimsås	2014	13	13		
Örebro län	Askersund	Myggedalen/Norra Hunna	2016	5	4	1	
Örebro län	Askersund	Gärdshyttan	2015	5	5		
Örebro län	Degerfors/Laxå	Trysslinge	2015	47		47	47
Örebro län	Hallsberg/Askersund	Nyckelhult	2015	9		9	9
Örebro län	Laxå/Askersund	Laxåskogen	2016	21	7	14	13
Örebro län	Lindesberg	Munkhyttan	2021	6	3	3	
Örebro län	Lindesberg	Siggebohyttan	2022	15	12	3	
Östergötland	Finspång	Högsjön	2022	14		14	14
Östergötland	Kinda	Flytthem/Hycklinge	2021	8		8	8
Östergötland	Kinda	Gröninge	2014	18		18	18
Östergötland	Motala	Hultema	2018	25	16	9	
Östergötland	Norrköping	Östkind's häradsallmänning/Morkulleberget	2022	4		4	
Östergötland	Norrköping	Vikbolandet	2020	12		12	
Östergötland	Valdemarsvik	Kärnhult/Skönerö	2017	7		7	
Östergötland	Valdemarsvik/Söderköping	Häljelöt 1:18	2018	23		23	
Östergötland	Ydre	Grevekulla/Grevkulla	2015	6	6		
Östergötland	Ydre	Grevekulla 1:7	2020	6	6		